

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXIX.

CELOVEC, PETEK, 24. AVGUST 1984

ŠTEV. 34 (2189)

Danes proti referendumu KHD jutri za prijave k dvojezičnemu pouku

Referendum je demagogija

Ustavni pravnik Unkart ostro napada KHD in ga dolži laži

„Referendum je demagogija brez primere, in demagogija pomeni poneumljanje ljudstva.“ Te ostre besede ustavnega pravnika dr. Unkarta na račun heimatdienstovskega referenduma si kaže zapomniti. Ne samo, ker tako jasnega potrdila za pravilnost manjšinskih argumentov iz ust enega najvišjih koroških uradnikov še nismo slišali, temveč tudi zato, ker jih bo treba pritegniti kot merilo, ko bodo začele urejevati manjšinsko šolstvo stranke.

Unkart dolži KHD laži in zavajanja ljudstva: referendum gre v prazno, ker koroški deželni zbor ni pristojen za sklepanje podobnih zakonov; pristojen je edino zvezni parlament. Razen tega pa je „čista laž“, če KHD trdi, da grozi „slovenska prisilna šola“. Unkart: „Taka neumnost je naravnost brezmejna.“ V razgovoru s slovenskim oddelkom koroškega radia vodja koroške ustavne službe ugotavlja tudi, da je referendum usmerjen proti interesom velike večine koroškega

prebivalstva, ne samo koroških Slovencev.

V časopisnem intervjuju pa je Unkart ponovil svoje poznano stališče glede trditve o zapostavljanju neprijavljenih otrok, češ, raziskave so pokazale prav nasprotno.

Sicer je Unkart v tej zvezi pod geslom integracije povedal tudi nekaj nesprejemljivih stališč glede slovenske gimnazije, toda o tem bo treba spregovoriti na drugem mestu.

Vsekakor: Čas je bil, da se ogla-

si tudi kak uradni predstavnik Koroške in hujskačem zaveže usta, pa čeprav pozno. Posebno še spričoč dejstva, da se protagonisti šolskega apartheida bolj in bolj znajdevajo v skrajni argumentacijski stiski: trditve o zapostavljanju neprijavljenih šolarjev so spuhtele kot kak balonček, glede domnevne slovenske prevlade pri učiteljih pa se dogaja podobno. Tako jim ostaja le še umik v golo laž in nesramno hujskanje — zato pa tembolj množično. Referendum je torej priložnost, da Korošci pokažejo, da so spregledali take demagoge.

„Danes se moramo skupno potruditi, da bo čim manj ljudi podpisalo KHD-jevski referendum proti dvojezični šoli; jutri pa mora biti prav tako naša skupna skrb, da bo čim več otrok iz obeh narodnih skupin prijavljenih k dvojezičnemu pouku.“

To je seveda samo eden izmed številnih prispevkov, ki jih je bilo slišati na torkovi diskusiji v Kulturnem domu „Danica“ v Šentprimozu, kjer so pod vodstvom dr. Mirka Wakouniga diskutirali bivši predsednik deželnega zbora Josef Guttenbrunner, profesor celovške univerze dr. Manfred Moser in ravnatelj ljudske šole v Šentprimozu Alojz Lach. Pa je vendar ravno ta izpoved morda še najbolj ustrezala geslu večera „Skupno — ne ločeno!“ in hkrati vsebovala že tudi odgovor na najbolj važno vprašanje: Kaj nam je storiti?

Argumenti, s katerimi utemeljujejo nasprotniki skupne vzgoje otrok svoje napade na dvojezično šolo, so bili

nedvoumno zavrženi kot tisto, kar v resnici so — zavajanje javnosti s polresnicami in celimi lažmi. Prav tako odločno in podkrepjeno z znanstvenimi izsledki ter praktičnimi izkušnjami pa so bili poudarjeni vloga, pomen in važnost dvojezične šole, ki je posebej v koroških razmerah edina oblika, ki tudi slovenskim otrokom zagotavlja pouk v materinem jeziku. Pri tem pa, kot je dejal Guttenbrunner, sploh ne more biti govora o slovenski prisilni šoli („slovenische Zwangsschule“, kakor trdi KHD), „kajti na Koroškem noben otrok ni prisiljen učiti se slovensčine; če pa nemški otrok že sliši in razume tudi kako slovensko besedo, mu to samo koristi in ga kulturno bogati“.

In v dokaz, kako neumni in provincialni so argumenti proti dvojezični šoli, je bilo na diskusiji opozorjeno, da se 50 odstotkov svetovnega prebivalstva od otroških let dalje uči dveh jezikov — pa v tem nihče ne vidi kaj neumnega ali vsiljenega!

VPRAŠANJE DRŽAVNEMU TOŽILCU:

Sme KHD nekaznovano kršiti zakone?

Ce bi kdo — in državni tožilec bi to moral — podrobno analiziral in s pravne plati ovrednotil propagandno gradivo, s katerim je delal KHD reklamno za svoj referendum proti dvojezični šoli, bi prav gotovo našel celo vrsto primerov, ki predstavljajo eklatantno kršenje veljavnih zakonskih predpisov. Kljub temu pa doslej še ni bilo slišati, da bi bil zaradi tega kdorkoli klican na odgovornost. Zato brez dvoma upravičeno vprašanje državnemu tožilcu: Ali sme KHD nekaznovano kršiti zakone?

Posebno velja to glede vseh tistih formulacij in izpovedi v KHD-jevski propagandi, ki so usmerjene v hujskanje proti Slovincem in v ščuvanje na narodnostno mržnjo. Če za čuvarje pravnega reda člen 7 državne pogodbe in posebej njegov 5. odstavek morda ni dovolj „obvezen“, da bi po njem ravnali, bi morali ukrepati vsaj po § 283 kazenskega zakonika, ki izrecno prepoveduje vsako hujskanje proti pripadnikom verskih, narodnostnih in drugih skupin.

Kršenje veljavnih zakonskih predpisov pa pomeni tudi izrabljanje mladoletnih otrok za širjenje propagandnega gradiva v javnosti; med drugim v zakonu o medijih in v zakonu o otroškem delu bi gotovo našli tozadevna določila. In vendar je bilo npr. na zabavišču celovškega sejma videti otroka v šoloobvezni starosti, ki je delil balončke z natisnjenim geslom za KHD-jevski referendum, kakor so tudi otroci iste starosti na celovških cestah lepili KHD-jevske letake.

Ze slišimo vprašanje, zakaj teh stvari nismo prijavili pristojnim oblastem. Pa odgovorimo z novim vprašanjem: Kakšen smisel naj bi to imelo? Saj te oblasti tudi tedaj niso našle krivcev, ko je bila na KHD-jevskem zborovanju slovenska gimnazija javno s transparentom difamirana kot „veliki strup“ in ko je bila v glasilu KHD objavljena nevarna grožnja, da bo zgodovina na Koroškem potegnila zadnjo črto šele tedaj, ko enega od obeh narodov ne bo več.

Medtem ko glasilo koroške SPÖ objavlja reklamo za KHD-jevski referendum proti dvojezični šoli, se mladi socialisti vključujejo v boj proti ločevanju in s tem za mirno sožitje na Koroškem (na sliki letak Socialistične mladine in Mlade generacije v SPÖ proti referendumu).

SOZIALISTISCHE JUGEND JUNGE GENERATION

Für ein friedliches
Zusammenleben
in Kärnten —
gegen Trennung!

Unterschreibt nicht!

Citati . . .

● Die Erklärung des Heimatdienst-Obmannes, Josef Feldner, durch die Trennung wolle man die Lehrerarbeitslosigkeit bekämpfen, glaubt ja nicht einmal der unbegabteste Volksschüler.

Kurier

● Wenn auch das KHD-Volk-begehren zur Trennung der Kinder in Kärnten von Haus aus ins Leere geht, so darf gleichzeitig nicht übersehen werden, daß die Aktivitäten der Initiatoren ein Maß an geistiger Umweltverschmutzung hinterlassen, das längst einer geregelten Deponie bedarf.

Kärntner Tageszeitung

● „Es ist aufgebaut (das Volksbegehren des KHD) auf einer Fülle von abenteuerlichen Demagogien und ist ein Musterbeispiel für Volksverdummung.“ sagte Unkart wörtlich.

Die Presse

PREBERITE

na strani

- 2 Manjšinska politika drugih držav bi lahko tudi Avstriji služila za zgled
- 3 Likovna kolonija mladih „Vuzenica 84“
- 4 Uspešen potek letošnjega celovškega sejma
- 5 Izlet na Triglav
- 8 Narodni parki v korist prebivalstvu

ZADNJA VEST

V noči od srede na četrtek so neznan storilec v nekaterih vaseh Podjune izvedli „napisno akcijo“, v kateri so na posameznih krajevnih tablah dodali nemškimi imenom krajev tudi še slovenske oznake.

Ob zaključku lista še ni bilo znano, kdo je pobudnik in izvajalec akcije — toda že napake v slovenskih označbah krajev upravičujejo sum, da je šlo očitno za provokacijo, ki naj bi koristila tistim, ki bi želeli čim več podpisov za referendum KHD.

Odpor proti „duhovnemu onesnaževanju okolja“

Štirinajst organizacij proti referendumu

Prava „fronta odklanjanja“ se je ta teden postavila po robu heimatdienstovskemu referendumu za jezikovno segregacijo šolskih otrok. Štirinajst organizacij različnih svetovnonazorskih in političnih smeri je protestiralo proti ločevanju otrok in pozvalo prebivalce Koroške, da naj ne podpišejo referenduma.

Na tiskovni konferenci so vsi po vrsti pokazali skrajno zlaganost protimanjšinske propagande in skrajno argumentacijsko stisko, v katero je zašel KHD s svojimi propagandnimi lažmi o „prisilni šoli“. Govora je bilo celo o „duhovnem onesnaževanju okolja“.

Osuplost nad dejstvom, da se z manjšinsko problematiko dela volilna politika, družni vseh štirinajst organizacij in ustanov. Izpovedali so jo zastopniki celovške Univerze za izobraževalne vede, socialistična organizacija „Kinderfreunde“, Socialistična mladina, Delovna skupnost Katoliške mladine, Alternativna lista Koroške, VSStÖ, Zveza demokratičnih žena, Mlada generacija v SPÖ, Mlada ÖVP in Koroška

študentska unija, Delovna skupnost za manjšinska vprašanja na Univerzi, mladi učitelji v SLO, Katoliška delavska mladina in ne nazadnje izobraževalni referent koroške ljudske stranke Walter Juritsch.

Posebno ostro je Juritsch prijel voditelje svoje lastne stranke. Očital jim je, da iz volilnotaktičnih in oportunističnih razlogov pozabljajo vsa svoja načela. Vendar pa misli, da v stranki razen pri nekaterih vodilnih funkcionarjih prevladuje nasprotovanje referendumu, kakor so ga izrazili recimo Mock, Busek in Bergmann.

Peter Kaiser, Socialistična mla-

dina, se je postavil proti asimilacijski strategiji in pribil: „Ne sme biti nobenega koraka nazaj, kvečjemu izboljšanje.“

Protest je bil slišati tudi na račun objavljani heimatdienstovskih inseratov, ki so bili okvalificirani kot „državljanska dezinformacija“.

Organizacije, združene v Komiteju za pospeševanje kulturne izmenjave med nemško in slovensko govorečim prebivalstvom na Koroškem, bodo ob referendumu tudi še z drugimi dejavnostmi potrdile svoje odklanjanje heimatdienstovskih metod.

Oportunistični funkcionarji

„Koroška ljudska stranka iz volilnotaktičnih in oportunističnih razlogov pozablja na načela Salzburškega programa. Stališča vodilnih funkcionarjev nasprotujejo vsem načelom ljudske stranke. Velika večina v ljudski stranki — razen nekaterih vodilnih funkcionarjev — tako kot Mock, Busek ali Bergmann odklanja referendum.“

Walter Juritsch,
izobraževalni referent koroške ljudske stranke

Feldnerjev kompromis

„KHD flexibel und kompromissbereit“, je te dni žvrgolelo iz koroškega časopisja. Smo za skupnost, smo za dvojezičnost, smo za kompromis, je bilo slišati iz Feldnerjevih ust. Kakor da heimatdienstovska propaganda, ki preplavlja deželo, nima nič opraviti s heimatdienstovskim referendumom!

Toda vedno, ko na Koroškem začnejo govoriti o kompromisu, je treba pričakovati najhujše. Partnerji kompromisa so doslej vedno bili le KHD in stranke, torej malo bolj in malo manj protimanjšinske sile. Koroški Slovenci, ki zanje gre, so bili vedno le objekt kompromisa, drobiž za koroško kupčijo. Kompromis je na Koroškem samo drugo ime za poslabšanje. Najboljše potrdilo je Knaslov „kompromis“, ki ga ponuja Feldnerju.

V področje smesnic pa spadajo Feldnerjeve predstave o kompromisu: otroci, ki bi sicer sedeli v ločenih razredih, bi smeli skupno telovaditi. Da bi se lahko takorekoč pod kontrolno stepljo!

Predlagamo strnitev take miselnosti v novem geslu za KHD: Nismo proti skupnosti, smo samo za ločevanje.

P.

Manjšinska politika drugih držav

bi lahko tudi Avstriji služila za zgled

Medtem ko obvezen pouk manjšinskega jezika pri nas velja za nedemokratsko posiljevanje ter so v smislu takega „demokratskega načela“ svoječasno obvezno dvojezično šolo na južnem Koroškem že odpravili in nameravajo sedaj likvidirati še njene zadnje ostanke, gre do drugih držav ravno obratno pot — namreč pot uvajanja obvezne skupne vzgoje otrok v obeh jezikih. Tak primer je tudi zakonski predlog, ki so ga pred nedavnim sprejeli v ožjem odboru poslanske zbornice italijanskega parlamenta v korist jezikovnih manjšin, ki žive na ozemlju republike Italije.

Sprejeti zakonski predlog obravnava priznanje jezikovnih in kulturnih pravic albanske, katalonske, okcitanke, francosko-provansalske, grške, srbo-hrvaške, nemške, ciganske, sardinske in furlanske jezikovne skupnosti (izvzeta je torej samo slovenska narodnostna skupnost, o katere globalni zaščiti pa razpravlja posebej rimski senat — op. ured.).

Že v prvem členu tega zakonskega osnutka je določeno, da država štiti kulturo in jezike skupnosti, „ki na njenem ozemlju kažejo značilnosti, ki pričajo o njihovem

Nadstrankarski komite

ZA OBRAMBO DVOJEZIČNE ŠOLE

V Celovcu je bil prejšnji teden ustanovljen nadstrankarski komite za obrambo dvojezične šole, ki si je zadal nalogo, da razvije dejavnosti proti demontaži dvojezičnega šolstva, kot jo s svojim referendumom zasleduje KHD. Predvsem hoče komite prepričati, da bi bili cilji KHD-jevškega referenduma — torej ločitev šolarjev po narodnostnih in jezikovnih vidikih, zožitev veljavne manjšinskošolske zakonodaje — na osnovi tristrankarskega sporazuma tudi politično in pravno potrjeni.

V tem smislu je komite, ki mu pripadajo ljudje iz obeh narodnih skupin ter iz različnih političnih oz. svetovnonazorskih taborov, pozval vse Korošce in Korošice, naj delujejo proti temu, da bi se po poti protimanjšinske politike krepili tokovi, ki so sovražni demokraciji.

Zastopniki komiteja so se te dni zglasili pri tiskovni službi koroške deželne vlade in na tiskovnem referatu celovške mestne občine, kjer so protestirali, da oba uradna časopisa „Kärntner Landeszeitung“ in „Klagenfurt“, ki ju izdajata dežela Koroška oziroma mestna občina Celovec, objavljata oglase za KHD-jevski referendum proti dvojezični šoli. Razen ukinitve takih oglasov so zahtevali še uradno izjavo, da dvojezična šola na Koroškem ni „prisilna šola“ (Zwangsschule, kakor jo imenujejo nemški nacionalisti v svoji propagandi za referendum — op. ured.), temveč da je osnovana na načelu prostovoljne prijave.

tujem poreklu“. Člen 3 predvideva poleg italijanskega „pouk in rabo“ tudi manjšinskega jezika, in to v vseh obveznih šolah v občinah, ki jih zakon zadeva; za katere občine bo tukaj šlo, ureja člen 2, ki določa, da se bo zaščita izvajala na ozemljih, ki jih bodo z odlokom opredelili predsedniki deželnih odborov. O šolstvu govori tudi člen 4, ki določa, da je v prizadetih deželah pouk krajevne kulture in tradicij obvezen na vseh šolah, od vrtcev do nižje srednje šole in celo v okviru poučevanja zgodovine, zemljepisa ter glasbene, umetnostne in tehnične vzgoje.

Nadaljnji člani govorijo o jezikovni enakopravnosti v uradnem in javnem življenju. Tako člen 10 predvideva dvojezične napise na krajinih, cestnih, železniških in turističnih tablah ter na javnih uradih (torej je rešitev vprašanja topografskih napisov mnogo širša od tozadevnega restriktivnega tolmačenja člena 7 državne pogodbe v avstrijski „vzorni“ praksi!). Ustna

Deželno vodstvo KPA PROTI KHD-JEVSKEMU REFERENDUMU

Med tistimi, ki so se nedvoumno izrekli proti KHD-jevskemu referendumu, usmerjenemu v demontažo dvojezičnega šolstva na južnem Koroškem, je tudi deželno vodstvo KPA, ki v posebni izjavi pravi:

„Heimatdienstov referendum ni samo volilno-taktično oblikovanje mnenja v prid FP in najbolj reakcionarnim silam v deželi, temveč obenem uvod v demontažo ostanke dvojezičnega šolstva v deželi in s tem napad na ostanke demokratične šolske ureditve. Ker sta vodstvi SP in VP heimatdienstu dokaj naklonjeni, grozi, da bodo s tem napadom vpregli dele prebivalstva v gare reakcionarne politike, ki pripravljajo pot splošnim napadom na demokracijo. Deželno vodstvo KPA poziva vse člane in prijatelje, naj kolikor le mogoče prispevajo k temu, da bo KHD-jevski referendum podpisalo kar se da malo ljudi.“

raba zaščitenega jezika je dovoljena v uradih javne uprave in na sodiščih, občinski sveti pa lahko sklepajo o prevzemu stroškov tudi za objavo uradnih aktov vseh javnih organov in ustanov v zaščitenem jeziku.

Člen 12 določa pravico do oddaj, namenjenih zaščitenim manjšinam, v radijskih in televizijskih deželnih programih RAI. Prizadete dežele lahko določijo po objektivnih merilih posebne podpore za časopise ter zasebne radijske in televizijske postaje, ki rabijo jezik zaščitenih manjšin. Sicer pa morajo dežele prilagoditi načelom tega zakona svojega zakonodajnega gleda, pospeševanja kulture in zaščite zgodovinsko-umetniških dobrin. Poleg tega naj bi dežele ustanovile samostojne zavode za zaščito jezikovnih in kulturnih tradicij zaščitenih skupin.

Že teh nekaj podatkov prepričljivo kaže, da manjšinska zakonodaja in praksa v Avstriji nikakor nista tako „vzorni“, da bi lahko drugim služili za zgled.

Šetinc obsodil gonjo proti kor. Slovincem

„Nacionalisti v Avstriji obravnavajo gonjo proti Slovincem kot avstrijsko notranje vprašanje in se sklicujejo na ustavo. Še več, gonjo proti Slovincem prikazujejo kot malodane vrh demokracije. Seveda gre v tem primeru za cinizem, kajti o demokraciji ne more biti govora, če je usmerjena v to, da bi slovenska in hrvaška manjšina izginili s prizorišča.“

Tako je na nedavnem 9. srečanju slovenskih združenih društev iz zahodne Evrope, ki je bilo v Moravskih Toplicah, dejal predsednik SZDL Slovenije Franc Šetinc. Ko je omenil ustvarjalnost rojakov na tujem ter naglasil njihovo pomembno poslanstvo miru in prijateljstva, je Šetinc dejal, da se most prijateljstva pne tudi med Avstrijo in Jugoslavijo. Pri tem pa je opozoril, da se nacionalistične sile v Avstriji trudijo, da bi dokazale, da manjšine niso most prijateljstva, marveč samo zlo.

Bili bi še bolj veseli, če ne bi bilo v večinskem narodu nacionalističnih sil, ki žele skaliti to prijateljstvo, je izjavil Šetinc. Omenil je referendum, s katerim hočejo izsiliti ukinitve dvojezičnih šol, ter poudaril, da polju ne ločevanje otrok kot najprimernejši način asimilacije Slovencev. Odločno se je izjavil proti taki politiki ter zahteval izpolnitev člena 7 avstrijske državne pogodbe, pri čemer je dejal, da gre pri pravicah koroških Slovencev za nedotakljive človekove pravice.

„Ideološka razmišljanja“ zaposlujejo avstrijske stranke

Poletje se bliža koncu in avstrijska notranja politika v veliki meri miruje, v kolikor ni zaposlena s tako imenovano „afero Androsch“, ki je za socialiste neprijetna, ljudski stranki bolj ali manj všeč, medtem ko svobodnjakov ne razburja dosti. Zadeva Androsch bo po vsej verjetnosti še mesece, če ne leta zaposlovala politike in novinarje, kajti — kakor vse kaže — z njo se bo bavilo tudi sodišče. Avstrijsko pravosodje pa je znano kot počasno, kar bo v tem primeru gotovo še posebno obveljalo.

V poletnem času pa so strankarski misleci odkrili novega konjička. Iz njihovih central je slišati geslo: V politiki je treba najti in odpreti nova pota, odkriti je treba nove vsebine, ki bodo kazale smer novega razvoja ter pritegnile nove sodelavce, nove volilce. Tako bo SPÖ menda jeseni začela z mogočnim „ideološko ofenzivno“, ki naj bi zajela vse njene sodelavce in somišljenike, kakor je naznanil predsednik Sinowatz. Tudi ljudska stranka namerava jeseni svoj program prilagoditi novim družbenim potrebam. Svobodnjaki pa se sploh trudijo za nov program, ki naj bi ustrezal tako liberalnim kakor tudi nacionalnim težnjam, kot je zagotovil predsednik Steger.

Vseh teh napovedi in obljub gotovo ne gre precejevati — so pač izjave, ki se ponavljajo redno vsako poletje — toda zrno resnice je gotovo v njih. Alternativna in zelena gibanja so zlasti v Zahodni Nemčiji precej vznemirila etablirane stranke. Pri nas v Avstriji ta gibanja niso tako zakoreninjena, ker jim enostavno manjka zgodovinsko ozadje (npr. v ZRN generacija 68), kljub temu je opaziti, da posebno mlade generacije ni več mogoče vpreči v stare politične strukture — ravno ta generacija pa bo odločala na volitvah leta 1987. Volilno zmago si hočejo stranke že sedaj zagotoviti in zato iščejo nova pota in nove vsebine, kar pa se konec konca omejuje na ceneno pridobivanje simpatij.

V socialdemokratski stranki razmišljata o takih „novih poteh“ predvsem Fischer in Blecha, pa tudi Cap se je začel ukvarjati z mislijo, kako bi svojo politiko najlaže prodajal za napredno, zeleno,

alternativno in socialistično. Cap doslej očitno še ni prišel do pravega rezultata, medtem ko Fischer in Blecha ponavljata dognanja nemškega socialdemokratskega ideologa Glotza ter se trudita, da bi jih prilagodila avstrijskim razmeram in jih širila kot lastne izsledke.

Ljudska stranka je tozadevno v težjem položaju: razen Buseka namreč sploh nima nikogar, ki bi razmišljal o načelnih stvareh in bi se upal to tudi priznati. Mock se je raje odpeljal v ZDA na kongres republikancev, kjer se morda nauči posebnega „ameriškega humorja“ (kakor so skušali označiti nezaslišano izjavo predsednika Reagana o bombardiranju in izbrisanju Sovjetske zveze — op. ured.). Medtem pa Busek glasno razmišlja, da brezposelnost pravzaprav ni nič hudega in da je pojem dela in brezposelnosti sploh že zastarel: Delo namreč, ki ni plačano, je tudi delo, vendar spada v pojem brezposelnosti in tu se je treba po Buseku vprašati, če to sploh drži in da to ni prav in zato vse ni tako tragično; saj se je končno tudi v ZDA in v Veliki Britaniji videlo, da kljub brezposelnosti ni prišlo do revolucije in se zato nam ni treba bati. Takih „mislecev“ Avstrija res ne potrebuje, vendar velja Busek za „ideološko glavo“ ljudske stranke, vsaj po sodbi avstrijskega tiska.

In končno: kako namerava Steger združiti liberalne in nacionalne težnje v svoji stranki, je slej ko prej neznan vsem političnim prenikom.

Če se bodo „ideološka razmišljanja“ v avstrijskih strankah razvijala naprej v tej smeri, potem gotovo ne bo prišlo do novih poti in smernic. Tedaj bo pač spet kakšna afera — naj bo povezana z Androschem, z Ludwigom ali s kakim drugim strankarskim veljakom — odločala o izidu volitev, odvisno samo od tega, katere stranka bo znala bolj spretno izrabiti napake in afere drugih strank. To pa je pravzaprav zelo žalostno za razvoj demokracije in se naravnost vsiljuje vprašanje, ali v Avstriji zares manjka političnih mislecev?

fra-ter

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Seveda za takšne stvari ne zadostujejo več izvlečki in njihovo urejanje, marveč analiza poteka raziskovanja, ki v tem primeru kaže pri nastanku koroškega palatinata poleg fevdalne korenine tudi drugo, zasidrano v slovenskem „sodniku dežele“ in prvotno njegovem zahodnem sedežu vojvodskega stola iz 9. stoletja. Za ta prostor gotovo ne bi bilo prav nadaljevati na takšen način. Že ta primer pač kaže, da za znanstveno obravnavanje koroškega srednjega veka knjige pač ni spremenila temelja: vsako raziskovanje zgodovinskih vprašanj bo pač moralo po dosedanji poti — od virov in analize dosedanje poti raziskovanja, ki je knjiga ne pokaže ne v besedilu, ne v opombah. Le opozorila na marsikatero rešitev najnovejše literature — a ne vse in brez občutka za zanesljivost teh rešitev — bo res mogoče najti v njej.

Sicer pa avtorica nemara niti ni imela tega cilja pred seboj. Sama označuje svojo „obliko prikaza“ kot „pripovedovanje“ (torej ne gre za analitično sintezo, ki bi želela najti tudi vzroke zgodovinskega razvoja). Ta oblika spravlja v ospredje dogodkovno politično in krajevno zgodovino. Razraščanje teh sestavin se močno poveča zlasti od 13. stoletja naprej (ko različne kronike to pač omogočajo). Po tej strani knjiga včasih bolj spominja na starejše kot na sodobne tokove in oblike zgodovinskega, bo pa morda dostopnejša za širšo publiko, ker je pač bližja „literarni“ obliki zgodovinskega pripovedovanja, diferenciacije in vnovičnega zblizevanja različnih plasti fevdalcev, opisa razvoja mest — čeprav res brez obravnavanja vpraša-

nja njihovega postanka in pretežno v obliki krajevne zgodovine posameznih mest, drugega za drugim — in velikega vzpona pomena mest v 15. stoletju, pa tudi različnih oblik umetnosti), o čemer je vestno izpisala dosti bogato historično literaturo zadnjih desetletij in izpiske združila včasih bolj, včasih manj nazorno podobo. Tudi v tem pogledu je zbrala izredno mnogo podatkov, čeprav se je delo

zaradi nerazvite zemljiške lastnine njenih članov na obdelanem zemljišču; to bi ji postalo ob uporabi Gospodarske in družbene zgodovine Slovencev seveda bistveno bolj jasno).

Prejkone so to težave, ki se jim avtorica zaradi svoje premajhne skušnje pri delu na srednjeveški zgodovini najbrže ni mogla izogniti in se pri njenem delu (predvsem združevanje podatkov po njihovi predmetni poveza-

vanja problematike ni mogla izločiti tendence literature, ki jo je uporabljala. Toda že problematika, ki jo je zajela, kaže drugačna razmerja: med za slovensko zgodovino pomembnimi temami obravnava naselitev Slovanov, „slovansko kneževino Karantanijo“ (naslov je bil bistveno jasnejše formuliran celo v času med objavo prospekta in knjige!), vprašanje kosezov, položaj Karantanije kot slovanske kneževine pod bavarsko-frankovsko vrhovno oblastjo, pokristjanjevanje, slovansko plemstvo v karolinški dobi, Arnulfovo Karantanijo, srednjeveško kolonizacijo v treh etapah (čeprav s prehitrim zaključkom in ne povsem resničnim prikazom rezultata v 12./13. stol.), položaj kmečkega prebivalstva v srednjem veku in ustoličevanje koroških vojvod (tudi to na več mestih, a z različnim pristajanjem na izvor v slovenski dobi Karantanije). Le redke od teh tem so zajete tudi pri Braumüllerju, in še te na drugačen način (kot npr. naselitev Slovanov z insistiranjem na „mešanosti“ prebivalstva, ki ustreza v bistvu položaju v 20. stoletju). Le v enem od teh vprašanj je bil Braumüller bolj odprt, pri obravnavanju ustoličevanja, kjer je v svojem referatu podal paleto različnih mnenj s pristajanjem na vrinek v Švabskem zrcalu kot genealoško najstarejši vir, ker je po tedanjem stanju raziskovanja pač lahko še verjel Graberjevimi izvajanjem o germanskem izvoru v njem opisane oblike obredja. Zoper Voltelnija in Raucha so v resnici potrdile ta genealoški položaj vrnika vse poznejše podrobne preiskave (Grafenauer 1951, 1952 / temeljno delo, 1962; Hauptmann 1954, 1955; Graber 1957; s tem se po vsem videzu strinja tudi H. Dopsch, Carinhina 1975, str. 148), toda ob tem je očitno propadla možnost interpretacije z germanskim izvorom.

(Dalje v prihodnji številki)

Nova zgodovina Koroške v srednjem veku

(BOGO GRAFENAUER)

usmerjalo predvsem na zbiranje, ne pa dovolj v zadosten razmislje o njih glede problemskega razvoja in medsebojnega povezovanja.

Prav zaradi tega ta poglavja nosijo večkrat bolj značaj mozaika urejenih izpisov iz literature, pri čemer so v istem delu združene celo teze, ki si v resnici med seboj nasprotujejo (npr. o prostoru in nastanku Freisinskih spomenikov na loškem gospostvu ali na zgornjem Koroškem), včasih nekritično zapade tudi kakšni teoriji novejšje literature (npr. Fresacherjevi tezi o nastanku „hub“ šele od 10. stol. naprej, čeprav viri že v 9. stol. — takoj po začetkih oblikovanja fevdalne družbe uporabljajo izraza „mansus“ in „hoba“ povsem v istem pomenu in tudi izraz „villa“ vselej pomeni predvsem vas in ne dvora), včasih pa kako stvar, ki jo navaja, tudi nepopolno razume (npr. Vilfanovo in mojo teorijo o pomenu in mehanizmu „župe“ pri potiskanju karantanskega kmečkega prebivalstva v podložništvo

nosti) lepo izraža metoda, ki prevladuje pri obravnavanju sodobne zgodovine z njenim obiljem arhivskih virov. Podrobnejše razprdanje pripomb te vrste pač ne spada v ta časnik. Njegove bralce bo pa gotovo zanimalo še vprašanje, kakšno je razmerje avtorice do slovenskega (karantanskega) deleža v zgodovini Koroške v srednjem veku.

Če primerjamo knjigo Frässs-Ehrfeldove z Braumüllerjevo knjigo, je glede razmerja do Slovencev treba poudariti bistveno razliko. Medtem ko je Braumüller tako osebno kot po svojih podlagah izhajal iz pretežno vsenemško nacionalne in postopno celo vse bolj nacistične nemške historiografije med 1918 in 1945 (kar se je izražalo v celi vrsti njegovih temeljnih stališč), je v delu, ki ga obravnavam, bistveno drugače. Ponekod se sicer še kažejo stališča stare nemškonacionalistične literature, pač kjer avtorica zaradi premajhne lastnega obvlado-

Koroška likovna kolonija mladih „Vuzenica '84“

V nedeljo so se štirinajstič zbrali mladi likovniki s Koroške, Porabja in radeljske občine v Vuzenici, kjer bodo do prihodnje sobote v okviru „Koroške likovne kolonije mladih Vuzenica 84“ likovno ustvarjali. Tako je osnovna šola Vuzenica uspešna v sodelovanju s Slovensko prosvetno zvezo v Celovcu, Zvezo kulturnih organizacij Slovenije, Kulturno skupnostjo občine Radlje ob Dravi, pod pokroviteljstvom delovne organizacije Gorenje Muta in so-pokroviteljstvom AERA iz Celja, Keramike iz Liboj, Slovenijales TOZD inženiering in oprema PE Maribor, ETOLA iz Celja, Papirnice Vevče in drugih, zbrati mlade rojake iz treh dežel in združiti materialna sredstva za uspešen potek srečanja. Ves teden so mladi rojaki gostje pri gostoljubnih družinah na Muti in Vuzenici.

Likovno ustvarjanje je razlog, zaradi katerega prihajajo mladi rojaki že od leta 1970 sleherne počit-

nice v Vuzenico. Likovno ustvarjanje je tudi dejavnost, ki angažira mlade pretežni del časa. Ob svobodni izbiri tehnike, formata in motiva in uspešnem pedagoškem vodstvu izražajo mladi svoja doživljanja na papir, platno, keramiko, steklo, tekstil, glino in druge materiale. V zglede in usmeritev so jim priznani likovni umetniki, ki prihajajo med mlade in z njimi ustvarjajo.

Likovnemu ustvarjanju se pridružujejo še ostale kulturne in športne aktivnosti, ekskurzije in drugo. V času kolonije organizirajo še druge prireditve, med njimi koroški večer in zaključno prireditev z razstavo likovnih izdelkov. Koroški večer je bil sinoči v telovadnici vuzeniške osnovne šole. Spored je v celoti pripravila Slovenska prosvetna zveza. Vsebina sporeda pa je bila posvečena prikazu dvojezičnosti na Koroškem. O šolski problematiki je spregovoril sodelavec Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu

Teodor Domej, za kulturni spored pa je poskrbel otroški pevski zbor SPD „Danica“ v Šentvidu v Podjuni ter Katja Kranjc in Martina Piko, učenki glasbene šole v Pliberku. O koroškem večeru in zaključni prireditvi bomo podrobneje poročali prihodnjic.

Tokrat bralce, zlasti pa starše, ki so svoje otroke zaupali vuzeniškemu pedagogom in gostiteljem, seznanjamo s tem, da se mladi likovniki v Vuzenici počutijo dobro in so že navezali prijateljske stike z mladimi likovniki iz Vuzenice oz. okolice ter iz Porabja na Madžarskem. Za dobro počutje in brezhibno organizacijo kolonije skrbi ravnatelj vuzeniške osnovne šole Lojze Gobec, kateremu stojijo ob strani likovni pedagogi Emil Košič, Bruno Pižmoht, Zoran Ogrinc, Stojan Brezočnik in Franci Kumprej.

Marija Škorijak novi konzul SFRJ v Celovcu

Marija Škorijak je bila imenovana za novega konzula SFRJ v Celovcu. V tej funkciji je preteklo sredo, v spremstvu generalnega konzula Marka Kržišnika, obiskala sedež Zveze slovenskih organizacij v Celovcu, kjer se je predstavila vodstvu naše politične organizacije. Ob tej priložnosti je predsednik dipl. inž. Feliks Wieser tov. konzul seznanil s politično strukturo ZSO in s trenutno narodnopolitično situacijo na Koroškem ter ji zaželel mnogo uspeha v njeni diplomatski službi na Koroškem.

Konzul Marija Škorijak, ki je nasledila Alfonza Naberžnika, je delovala na sekretariatu za mednarodne odnose pri IS SRS in je torej dobro seznanjena tudi s problemi zamejskih Slovencev.

IZ DRUGIH ČASOPISOV

Ocena knjige domače založbe

Slovenski pesnik iz zamejstva Andrej Kokot, znan kot subtilni poet za odrasle bralce, je tokrat natrosil prgišče pesmi slovenskim otrokom. Pri založbi Drava v Celovcu je z letnico 1983 izšla pesniška zbirka Ringaraja. Že naslov sam pove, da v teh pesmicah ni prostora za žalost, otroški svet naj bo vesel, brezskrben in neobremenjen s problemi odraslih.

Pesnik napove: „Čujte otroci, pesnik je sklenil, / da bo zapustil svet žalostnih rim / in se preselil v poljano veselja, / da bo poslej vse drugače z njim.“ (str. 8) In zares je vse eno samo veselje. Andrej Kokot z blago ironijo spregovori o sebi: pesnikovanje zanj ni nekaj, kar bi bilo treba jemati smrtno resno. Pesnik je človek kot vsi drugi — odvisen je od vremena in od muhavosti bralcev; če gre z doma, izvajajo verzji prave pravcave vrage. Bolje je, da ne pove do kraja, kaj se dogaja v delavnici verzov, kajti: „... da pesniku ne pridejo na uho / vse šale, slane ali neslane, / ki jih pesmi zaradi njega počno, / da ga kakšna kap ne zadene.“ (str. 17) Sprjazniti se mora tudi s tem, da se pesmi odpravijo na počitnice. Če oče pesnik hodi na dopust, potem imajo do počitka v drugem kraju vso pravico tudi pesmi. Tam, kamor odpotujejo, se pesmi ne obnašajo posebno spodobno in povzročajo celo škandale. Med njimi so spogledljivke — pesmica Romanca hoče za vsako ceno pritegniti pozornost zbrane družbe. Na koncu pa se spravljivo vrnejo na knjižne police ter umite in spočite čakajo, da jih bodo vzeli v roke kuštravi nadebudeži.

Pesnik Andrej Kokot ponudi svojim mladim bralcem tisto, o čemer pišejo tudi drugi poeti za mladino — sneženega moža, pomlad, psička, luno, škrata in muco, toda o vsem tem pesnikuje izvirno, po svoje. Zelo je hudomušen, igriv in duhovit, prav nič pa moralističen in pridigarški. V večini pesmic so poante, obrati in presenečenja. Rime tečejo gladko, forma se povsem zliva z vsebino, ritem učinkuje prepričljivo, opaziti je tudi ljudske izraze, kot so: zviže, čompe, hrušče ipd.

V sklepnih besedi Otroška pesem Andreja Kokota se Tone Pavček, ki je zbirko Ringaraja uredil, sprašuje, kdo bi si bil pravzaprav mislil, da bo „ta, ki je tako bridko in trpko nosil in pel svoj kamen molka za naš Korotan in njegove ljudi“ (str. 31), zapel tako vešele poskočne pesmi, kakršnih ne bi pričakovali od njega. Kokot, ki nima ničesar opraviti s petelinom na gnoju in mu je vseeno, če kje kaka kura zakokodajsa, kot pravi sam, pove, da je nekje daleč dežela Vsemogoče, v katero smejo vstopiti samo nasmejani ljudje. Če se odpraviš tja, baje mine še tako moreča žalost.

Pesnikovemu veselju se je pridružila tudi ilustratorica Ančka Godec-Gošnik. Narisala je prikupne in duhovite risbice ter pisano obarvala podobe na platnicah, da jih je veselje pogledati.

Knjigo Ringaraja bodo otroci gotovo sprejeli odprtih rok.

Večer, Maribor

Kulturne novice

Včeraj so se v Strugi ob Ohriskem jezeru pričeli 23. Struški večeri poezije. Na srečanju, ki bo trajalo do ponedeljka, sodeluje nad 50 avtorjev iz 30 držav vseh kontinentov. Glavna pozornost tokrat velja sovjetskemu pesniku Andreju Voznesenskemu, ki je letošnji dobitnik Zlatega venca.

Kot dežela se na letošnjih Struških večerih poezije predstavlja Egipt. V tem okviru so izdali dve antologiji in sicer egiptovske poezije v makedonščini in makedonske v arabščini. Na simpoziju obravnavajo temo Poezija in čas.

Na Ravnah na Koroškem poteka likovna kolonija, ki jo ravenska železarna prireja že petnajstič po vrsti. Na koloniji sodelujejo akademski kipar Janez Boljka, akademski slikarji Janez Knez, Peter Krivec, Milan Lorenščak in Rudi Maraz. Umetniki ustvarjajo v Spodnji Mežiški dolini, v okolici Raven, Strojne, Kotelj, Šentanela in Poljane. Za letošnjo temo oz. naslov kolonije so zbrali: Mir — nikoli več vojne.

Akadska folklorna skupina „France Marolt“ je letos gostovala v Kanadi, kjer je široko te velike dežele nastopila na 25 samostojnih folklornih večerih in predstavitev sprevidih.

Turneja Maroltovcev je bila zelo uspešna, saj je ta znani slovenski folklorni ansambel ob svojih nastopih v raznih kulturnih centrih Kanade zabeležil skupno 350.000 gledalcev.

Pohvale je počel tudi za svojo izredno plesno kvaliteto, za glasbo in koreografijo ter pestro paleto narodnih noš.

V beljaški galeriji An der Stadtmauer razstavlja slovenski umetnik Boni Čeh. Umetnik v Beljaku prikazuje izbor svojih umetniških dosežkov, torej nekakšno retrospektivo. Čeh razstavlja grafike, plastike in slike v raznih tehnikah. V vseh likovnih zvrsteh Čeh predstavlja svojo samoniklo, abstraktno umetniško pot.

Sinfoniki RTV Ljubljana so preteklo nedeljo koncertirali v Beljaku. Svoj nastop so izvedli v okviru Koroškega poletja. Pod vodstvom Antona Nanuta, so gostje iz Slovenije izvajali odlomke italijanskih oper. Kot solist je nastopil svetovno znani baritonist Piero Cappuccilli. Koncert je bil v beljaški kongresni hiši, katere dvorano so ljubitelji operne glasbe napolnili do kraja.

V znamenju jubilejev

Organizirano kulturno delovanje koroških Slovencev stoji v znamenju jubilejev. Kajti na začetku stoletja so na našem podeželju pričeli ustanavljati slovenska izobraževalna društva, ki danes tvorijo jedra kulturnega dela naše narodne skupnosti. Tako smo v zadnjih letih pričeli jubilejnimi proslavam naših društev, ki s primernimi sporedi prikazujejo svojo zgodovino in pomembnost njihovega poslanstva v naši družbi. Čeprav je pionirskemu delu ustanoviteljev prvih organiziranih kulturnih celic grozila nevarnost, ob protislovenskih ujmah, ki so v teku naše zgodovine vedno spet divjale nad našim narodom, doživeti le kratko dobo obstoja. Toda naši predniki so se zavedali, da kulturno delo naroda ne more uničiti niti fizična iztrebitev, če je v narodu zdravo jedro, ki vedno znova požene cvet svoje kulture.

Tako je bilo v najtežjem času naše zgodovine, ko je nacizem slovenski narod obsodil na smrt in našo domovino proglasil za nemško. Toda teror je izzval upor, slovenski narod se je v junaki in kulturni borbi osvobodil izpod tujega jarma. Kulturno delo ob Zilji in Dravi je spet zaživelo v vsem razmahu, spet je donela slovenska narodna in umetna pesem, na odrih zaživela slovenska umetniška beseda. A koroški Slovenci tudi po propadu tretjega rajha nismo deležni vseh pravic, ki smo si jih priborili s členom 7 državne pogodbe. Nacionalistični krogi so spet pričeli s protislovenskimi izpadi, ki se pravkar odražajo v gonji za delitev dvojezičnega pouka. Prav v tem času nekatera naših društev praznujejo jubilej svojega obstoja, kar je najboljši dokaz, da koroški Slovenci na tej zemlji gojimo našo kulturo, da so tu korenine našega narodnega izvora.

Prihodnjo nedeljo bo Slovensko prosvetno društvo „Radiše“ na Radišah proslavilo svoj 80-letni jubilej obstoja. Tamošnji kulturniki se nam bodo predstavili s svojo bogato zgodovino in delom, ki ga razvijajo danes. Prišli bodo tudi pevski zbori sosednjih društev, da skupaj z Radišani proslavijo njihov praznik. Na Radiše pa se bomo odpravili tudi vsi tisti, ki radi prisluhnemo domači pesmi in pesmi sosednjega naroda. Z obiskom jubilejne proslave na Radišah pa ne bomo počastili le tamošnje kulturnike, ampak tudi zahtevali našo pravico do svobodnega narodnokulturnega razvoja.

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO „RADIŠE“

vabi na

JUBILEJNO PROSLAVO

OB 80-LETNICI DRUŠTVENEGA OBSTOJA

v nedeljo 26. avg. 1984 ob 14. uri
v kulturnem domu na Radišah.

Sodelujejo:

- domače pevske skupine
- moški pevski zbor KUD „Stane Žagar“ iz Kropce
- ženski pevski zbor DU Laško
- Sängerrunde Ebental
- moški pevski zbor SPD „Bilka“ iz Bilčovsa
- kantavtorici Eda in Silviya Velik
- ansambel „Korenika“ iz Šmihela

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA in KOROŠKI PARTIZANSKI PEVSKI ZBOR

razpisujeta

natečaj

za besedilo nove slovenske pesmi,

ki naj vsebuje sledeče elemente:

- a) odpor koroških Slovencev proti fašizmu in boj proti pojavom neofašizma
 - b) boj za narodno enakopravnost
 - c) prizadevanje za mir v svetu
- Pesem naj bi jedrnato izpovedala, da je antifašistični boj bil in vedno bo boj za humanizem, človeško dostojanstvo, prijateljstvo med narodi in mir v svetu.

Slovenska prosvetna zveza in Koroški partizanski pevski zbor bosta poskrbela za uglasbitev besedila in bosta nagrajena pesmi objavila v tisku. Besedilo pesmi je treba poslati na naslov Slovenske prosvetne zveze (Gasometergasse 10, Celovec) do 1. 10. 1984. Besedilo bo ocenila strokovna komisija in podelila sledeče nagrade:

1. nagrada šil. 3000.— 2. nagrada šil. 2000.— 3. nagrada šil. 1000.—

Uspešen zaključek celovškega sejma

Preteklo nedeljo so se zaprla vrata 33. avstrijskega lesnega oziroma 51. celovškega sejma. Lesni sejem je trajal od 10. do 15. avgusta, medtem ko je celovški sejem bil odprt tri dni dalj. Lesni sejem je bil izključno namenjen strokovno-gospodarskim interesom, celovški sejem pa je bil namenjen publiki široke potrošnje, čeprav je tudi v tem oziru bilo težišče posvečeno gospodarskim vejam, zlasti tekstilni industriji.

Organizatorji letošnjega sejma z velikim zadovoljstvom gledajo na to največjo sejemsko prireditev Koroške, saj je na razstavi sodelovalo 1.463 razstavljalcev, od tega jih je bilo 785 domačih iz Avstrije, 678 razstavljalcev pa je prišlo iz inozemstva. S tem so v Celovcu bile zastopane vse pomembne države sveta, ki so že uveljavljene v mednarodni trgovini, prišle pa so tudi take dežele, ki si šele utirajo pot v mednarodno gospodarstvo. Iz poročil, ki jih direkcija celovškega sejma posreduje tisku, je razvidno, da so tudi kupne pogodbe, sklenjene na letošnjem sejmu, prese-netljivo visoke. To pa je tudi dober znak za splošno slabo gospodar-sko situacijo v mednarodni trgovini. Posebno se to nanaša na gospo-darsko delovanje Avstrije s sosed-njimi državami. Razveseljivo je, da je v tem oziru prišlo tudi do zvišanja blagovne izmenjave med Avstrijo in Jugoslavijo oz. Koroško in Slovenijo.

V tem okviru je na sejmu bil tudi tradicionalni jugoslovanski dan, ko so se podjetja oz. delovne organi-zacije s posebnim poudarkom pred-stavile publiki; predstavnštva trgo-vinskih zbornic in generalni konzul SFRJ pa so vabili na sprejem, ki je bil po zaključku jugoslovanskega dneva 15. avgusta 1984. Ta dan je za celovški sejem bil tudi sicer zelo uspešen, saj so našli kar 44.000 obiskovalcev, kar je nov rekord obiska v zgodovini celovškega sejma.

Iz tega je razvidno, da je celovški sejem tudi glede obiska do-življal nov rekord, saj so našli skupno 292.452 obiskovalcev, kar je

za 13.062 več kot lani, to pa je skupno za 4,7 odstotka. To je go-tovo zasluga dobre organizacije in propagande celovške sejem-ske direkcije, ki jo vodi dr. Kleindienst. Brez dvoma pa je k letošnjemu rekordnemu obisku doprineslo tudi vreme, ki je bilo zelo ugodno — ne prevroče in ne prehladno oz. deževno. Čeprav je celovški sejem komaj zaključen, je direkcija že sporočila termine naslednjih se-jemskih prireditev v letu 1985. Ta-ko bo sejem Gost od 16.—21. mar-ca, Dopust in prosti čas od 18. do 21. aprila, lesni sejem od 9. do 14. avgusta in celovški sejem od 9. do 18. avgusta 1985.

PLIBERK

Ni še dolgo tega, ko je bila na pobudo Pliberškega časopisa in Enotne liste Pliberk pri Schwarzlnu diskusija o dvojezičnem šolstvu oziroma o referendumu Heimatdiensta, ki je izzvala veliko zanimanje in diskusije, ki še danes niso mimo.

Po dolgem času je bila tema zopet naše vprašanje, ko hočejo na „demo-kratičen“ način zopet rušiti naše pra-vice. Zbralo se je veliko ljudi, da pri-slubnejo diskutantom — mladini vseh strank in organizacij našega kraja oziroma dežele. Večina diskutantov je pozitivno iznašala svoja stališča in le redki so bili tisti, ki so zagovarjali heimatdienstovska stališča. Veseli nas,

da je zanimanje za naše šolsko vprašanje tudi pri narodu sosedu vedno bolj v ospredju in da se tudi v samem Pliberku podirajo „tisočletne“ planke stare miselnosti. Ker pa je naše šolsko vprašanje vprašanje nas vseh, ki tu-kaj živimo in nikakor samo vprašanje nas nekaterih, ne moremo mimo tega, da le povemo, da so se pred-stavniki velikih strank enostavno datarjem ljudske in socialistične stran-„potuknili“. Ali se mandatarjem ljud-ske in socialistične stranke res ni bilo treba udeležiti diskusije o referen-pustili svojo rajo, da se sama bije za svoje pravice. Iz strahopetnosti ali pa na „povelje“ od drugod gledajo brez-brižno na našo problematiko, ko ho-čejo nekateri naše šolsko vprašanje rešiti po načelu „Macht mir das Land deutsch!“ Upamo vsaj, da se naši ljudje, kakor tudi vsi tisti demokrati, ki se upajo kako besedo reči za našo narodno skupnost in njene pravice, pri bodočih volitvah tudi „potukne-jo“ in pustijo te mandatarje na ce-dilu. Vsekakor takšnih sramotnih spo-drseljajev teh izvoljenih mandatarjev ne bi smeli nikoli pozabiti. Ko bodo v kratkem spet trkali na naša vrata, jim povejmo svoj odločni ne! Takš-nih zastopnikov, ki se nas sramujejo in nas vidijo samo tedaj, ko se jim gre za stolčke, ne maramo. Pokaži-mo tudi mi takšno brezbriznost do njih in morda bodo „ozdraveli“ stra-hu pred troedinim bogom in svetim Heimatdienstom.

ikej

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

vabi na

obisk partizanskih krajev in spomenikov

V NEDELJO 9. SEPTEMBRA 1984.

Ob 9.30 uri je zbirno mesto v Velkovicu pri glavni pošti in Delovnem uradu (Arbeitsamt).

Od tam se bomo peljali z osebnimi avtomobili (ne z avtobusi, ker pot ni primerna!) preko Djekš in raznih krajev po Svinški planini na Pölling, kjer bo zaključek ob malici in pijači.

Prosimo, da vzamete malico s seboj!

Preko Št. Andraža v Labotski dolini se bomo vrnili nazaj v Velikovec in na svoje domove.

Naprošeni ste, da pridete točno na zbirno mesto!

PRIREDITVE

Glasbena šola na Koroškem razpi-suje mesto

GLASBENEGA PEDAGOGA

za instrumente: klavir, kitara, harmo-nika, pihala in godala ter nauk o glasbi

Obseg zaposlitve: polna ali delna uč-na obveznost

Pismene prošnje naj se naslovijo na: Kuratorij za Glasbeno šolo na Koroškem, Gasometergasse 10 ali Viktringer Ring 26, Celovec

Priložijo naj se spričevala ali druge podlage o kvalifikaciji

BILČOVŠ

PLES ENOTNE LISTE BILČOVŠ

v soboto 25. 8. 1984 ob 20.30 uri v gostišču Koren v Kajzarah pri Bilčovsu. Za ples igra ansambel Veseli oglarji iz Slovenije.

Krščanska kulturna zveza razpisuje v okviru akcije zveznega ministrstva za pouk

nastavitev absolventa Pedagoške akademije za delovno območje izobraževanja odraslih

Interesenti naj se oglasijo pri Krščan-ski kulturni zvezi, Viktringer R. 26, v Celovcu; tel. (0 42 22) 51 25 28-23 ali 24

GLOBASNICA

MEDNARODNA RAZSTAVA MINERALOV IN FOŠILOV

v nedeljo 26. 8. 1984, od 9. do 19. ure pri Šoštarju v Globasnici.

III. TEKMA KOSCEV

v nedeljo 26. 8. 1984 ob 14. uri pri Jerebu na Jerebovi seli.

Kosilo se bo v šestih skupinah:

I. fantje do 17 let, II. moški od 17—45 let, III. moški od 45 do 60 let, IV. moški od 60 let naprej, V. žens-ke (vsi s kosami do 90 cm), VI. moški s kosami nad 90 cm.

Za razvedrilo bodo poskrbeli domači vižarji in trio Pavlič. V primeru slabega vremena bo tekma 9. septem-bra ob istem času.

Prireditelj: Alpski klub „Obir“.

DOM V TINJAH

Od petka 24. 8., 9. ure do nedelje 26. 8., 13. ure — Graviranje na steklo

Vodi:

Renate Terpetschnig, Gospa Sveta V petek 24. 8. ob 19.30 — Odprtje razstave v Galeriji Tinje: prof. Heinz Mösenader

V soboto 25. 8. — Klavirski recital Franc Vorraber

Program: Bach, Beethoven, Skrjabin, Chopin, Liszt

Slovensko prosvetno društvo „Rož“ vabi na

IZLET NA „KRAVJI BAL“ v nedeljo 9. 9. 1984

Kraj prireditve je na zahodni obali Bohinjskega jezera. Prijave sprejema: Posojilnica Sentjakob in odbor-niki društva

KONCERT SLOVENSKEGA OKTETA in HUBERTA BERGANTA (orgle)

Renesansa, barok, pravoslavna liturgija in črnske duhovne pesmi Umetniški vodja in dirigent je Anton Nanut

v soboto 1. 9. 1984 ob 20. uri v farni cerkvi v Železni Kapli v nedeljo 2. 9. 1984 ob 14.30 uri v farni cerkvi v Podgorjah Prireditelj: KKZ in Katoliška prosveta

GLOBASNICA

KONCERT MoPZ SLAVA KLAVORA iz Maribora

v nedeljo 26. 8. 1984 ob 20.30 uri v ljudski šoli v Globasnici. Prireditelj SKD v Globasnici

Krajevno združenje Zveza slovenske mladine vabi na

KEGLJANJE ZA NAGRADE

v nedeljo 26. avgusta 1984 pri Šejnu v Belci pri Železni Kapli. Začetek ob 9. uri dopoldne. Pripravljene so lepe nagrade.

Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Borovlje“ vabi na

DVODNEVNI IZLET V TRST od 1. do 2. septembra 1984

Prijave: pri Melhiorju Verdalu, 9170 Borovlje, Josef-Ogris-Gasse 3; tele-fon (0 42 27) 21 3 92

SVEČE

4. SLIKARSKI TEDEN od 2. do 8. septembra 1984 pri Adamu v Svečah

Udeleženci: Henrik Marchel, Kranj; Tomaž Zelezničnik, Ljubljana; Clelia Mazzoli, Trst; Barbara Plecko, Domžale; Egon Rubin, Žihpolje; Bogomila Doljak, Trst.

Sporod:

● Nedelja 2. 9. 1984 ob 19. uri Odprtje slikarskega tedna, pozdrav umetnikov in gostov

Otvoritveni koncert: Harlekin Company iz Celovca

● Sreda 5. 9. 1984 ob 20. uri Domači večer z MoPZ „Kočna“ in s sveškim MePZ

● Sobota 8. 9. 1984 ob 19. uri Prezentacija del in sklepna dru-žabnost

Na vse prireditve v okviru slikarskega tedna so domačini in gostje prisrčno vabljeni.

Od ponedeljka do petka bo mag. Barbara Plecko od 14. do 16. ure na razpolago za uvajanje v tehniko umetniškega tkanja.

Prireditelj: SPD „Kočna“ v Svečah.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 23. avgusta 1984

Za 100 dinarjev dobite	11.50 šil.
Za 100 dinarjev plačate	13.50 šil.
Za 100 lir dobite	1.10 šil.
Za 100 lir plačate	1.19 šil.
Za 100 mark dobite	693.00 šil.
Za 100 mark plačate	709.30 šil.

V primerjavi z našim celovškim se-jmom, katerega obišče vsako leto okrog 300.000 ljudi, je kmetijski se-jem v Welsu z enim milijonom obi-skovalcev pravi velikan.

Dr. FRANC WUTTI, Borovlje

od 30. avgusta do 7. septem-bra 1984 zaradi dopusta ne ordinira.

OPOZARJAMO VSE LJUBITELJE SLOVENSKE KNJIGE, DA SI LAHKO

brezplačno izposojajo knjige in revije

V SLOVENSKI ŠTUDIJSKI KNJIŽNICI

s področja knjigovodstva

ČAJIČ R.: SKRIPTA ZA KNJIGOVODSTVO V DOHODKOVNEM SISTEMU, za dopolnilno izobraževanje in izobraževanje ob delu knjigovodij — 366 str.

KOKOTEC-NOVAK M.: REŠITVE VAJ ZA RAČUNOVODSTVO 53 str.

MELAVC D.: RAČUNOVODSTVO ZA EKONOMISTE IN ORGANIZATORJE — 402 str.

MIKL C.: ANALIZA BILANCE Z REVIZIJO — 2. zv. (186, 188 str.) VOJVODIC B.: PREDPISI O INVENTURI, s pojasnili — 2. spre-mnjena in dopolnjena izdaja — 229 str. (Predpisi; 62)

HABJAN B.: AMORTIZACIJA IN REVALORIZACIJA OSNOVNIH SREDSTEV, predpisi s komentarjem — 243 str. (Gospodarska založba)

MIKL C.: SISTEMI IN METODE OBRAČUNA POSLOVANJA (obračun poslovanja). — 2. zv. (203 str.)

PAJK M.: KALKULACIJE GRADBENIH DEL 228 str., [7] f. pril., ilustr.

TURK I.: STROŠKOVNO RAČUNOVODSTVO — 502 str. (Ekonomski, poslovni in organizacijski knjižnica; 30)

SŠK ima svoje prostore v Tarviser Straže 16, tel. 51 15 34 Knjižnica dobiva od leta 1974-75 ves obvezni izvod SR Slovenije. Poleg tega zbiramo tudi tako imenovano avstrijsko slovenico. Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam in poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi VAS nekatere zanimale.

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA

Radiše: Tekma koscev

V nedeljo, dne 12. avgusta so se v olimpijskem duhu pri Lipšu v Kozju pomerili kosci v svoji stroki. Tekmovalo je 23 koscev v štirih skupinah. V splošni skupini je zmagal Hribnik Milan, v skupini starejših (nad 50 let) pa njegov oče Hanzi, pd. Boštjan, ki je letos očividno koso boljše nabrusil in pre-magal dolgoletnega abonma-zmagovalca v tej skupini Jerneja Lampichlerja. V ženski skupini se je uvrstila na prvo mesto Rozalija Kogoj iz Železne Kaple, najboljša domačinka je zopet postala Angela Pisjak. Najboljši čas dneva si je pri-kosil Herbert Kogoj in bil seveda tudi najboljši v skupini gostov.

Ob koncu tekme se je predsednik SPD „Radiše“ zahvalil vsem koscem za udeležbo; vse navijače in tekmece pa je povabil še na za-

bavo na prostem. Nato je Pichler Danica še prinesla harmoniko in ljudje so se ob domačih melodijah, jedači in pijači sprostiti od vsakdanjega dela.

Prav prisrčno pa vabimo že vse od daleč in blizu na jubilejno pro-slavo ob 80-letnici društvenega ob-stoja, ki bo v nedeljo, dne 26. avgusta 1984 ob 14. uri v Kulturnem domu na Radišah.

F. W.

Mednarodni kmetijski sejem v Welsu

V soboto 1. septembra bo zvezni predsednik dr. Kirchschräger otvoril mednarodni kmetijski sejem v Welsu, ki velja za najbolj pomembni kmetijski strokovni sejem v Evropi. V okvi-ru tega sejma, ki bo trajal do 9. sep-tembra, so trije strokovni sejmi — 10. za pekarstvo, 9. za mesno proizvodnjo in 10. za gradbeni material in gradbeno tehniko. Poleg le-teh je še cela vrsta posebnih razstav, med nji-mi razstava plemenske živine, ki ima še posebno težišče na tem sejmu. Na letošnjem sejmu bo prvič zastopana s svojim razstavnim prostorom tudi Koroška, Solnograška pa ima med avstrijskimi deželami tokrat posebno ugodnost, da se bo predstavila s svo-jimi gospodarskimi uspehi. Praksa na sejmu je namreč ta, da ima vsako leto druga dežela možnost poslužiti se te ugodnosti. Na sejmu pričakujejo okrog milijon obiskovalcev.

Sedaj pa še nekaj podatkov: skup-na površina sejemskega prostora zna-ša 320.000 m². Razstavne površine je 171.000 m², od tega 63.500 m² pokri-te. Skupno bo razstavljaljo 2.523 raz-stavljalcev, od tega 754 iz inozem-stva.

Izlet na Triglav

Ob ne preveč obetajočem jutru smo se pretekli petek odpravili planinci SPD Celovec na tridnevni izlet na Triglav in v njegovo okolico. Ob tem naj bi tudi malo po-

zavit v meglo in le za trenutke se sivina nekoliko razprši, da pokuka celo sonce na Aljažev stolp. Nekaj slik, nekaj krstov „prvencev“ in poslovimo se od vrha, kjer je še med

zopet na „Planiki“; spet malo počivamo, nato pa se spustimo v dolino Triglavskih jezer. Hoja je dolga in ne preveč prijetna, saj gre navzdol, navzgor — veskozi pa nas spremljajo veličastne kulise skalnatih sten. Povsod srečavamo tudi staro in mlado, ki rine bolj ali manj natovorjeno proti določenemu cilju in teh je v tem gorskem svetu brez dvoma mnogo. Po prihodu do prvega jezera (vseh skupaj jih je sedem) postane pot bolj položna, tako da lahko pospešimo korak in tako prispemo po dobri štiriurni hoji do kočice pri Triglavskih jezerih, ki je še vedno na višini okoli 1700 metrov. Samo malo se tam oddahnemo in že gre pot naprej do prenočišča; kočice pod Bogatinom. Malica se po prihodu tam dobro prileže, enako, kot tudi počitek, saj smo bili nič dosti manj ko 12 ur na nogah. Veselo razpoloženje vlada v koči in kmalu so pozabljeni napori dneva, ki je bil tako poln nepozabnih vtisov. Kar prehitro mineva čas in ob 22. uri, ko mora biti v hiši mir, se vlečemo k zaslužnemu počitku. Za nedeljo imamo v načrtu še obisk Črnega jezera in planine Jezero ter pohod skozi Voje do Stare Fužine. Ker pa vreme drugo jutro ne kaže preveč dobro, jo mahujemo od kočice naravnost navzdol proti izviru Savice. Čudovita slika se nudi obiskovalcu ob tej naravni lepoti — kako v tem kotlu ob oglušujočem šumu pada peneče vodovje Savice preko strme skale. Ni čudno, da je tudi pesnik Prešeren očaran od mogočnega okolja postavil svoja junaka Črtomira in Bogomila iz „Krstja pri Savici“ v ta naravnost skrivnostni svet. Nekako težko se ločimo od tega kraja, ki bi v njem lahko sanjal neskončne sanje...

In že smo zopet na poti — proti Bohinjskemu jezeru. V bistri vodi si tam ohladimo, vendarle že žgoče podplate in močno poživiljeni hitimo ob obrežju jezera nazaj proti Stari Fužini. Sonce je medtem pričelo malo pripekati, zato se kar vidno oddahnemo, ko lahko odložimo nahrbtnike, ki so nas žulili domala celih tri dni. Poslovimo se — sicer malo utrujeni, a prepolni lepih vtisov se vračamo domov.

Janezu, ki nas je tako varno vodil po čudovitem gorskem svetu pa tem potom še enkrat topla zahvala.

F. Č.

Pred planinsko postojanko Planika

drobneje spoznali Triglavski narodni park, ki zajema severozahodno območje ob tromeji Jugoslavije, Italije in Avstrije ter obsega blizu 200.000 ha. Bili smo zares v dobrih rokah, saj nas je spremljal znani alpinist, zastopnik Triglavskega narodnega parka tov. Janez Bizjak.

Iz Stare Fužine nad Bohinjem smo krenili mimo Zoisovega gradu do Hudičevega mostu na Mostnici in nato krenili v breg. Med potjo smo izvedeli nekaj več podrobnosti o teh krajih, o njenih prebivalcih oziroma o imenih, ki izvirajo še iz keltske dobe. Pot nas pelje proti planini Uskovnici ter po kratkem odmoru naprej do Vodnikove kočice, kamor dospemo okrog 17. ure. Po prenočitvi se še v jutranjem mraku naslednjega dne odpravimo na dom Planika, ki stoji na višini 2408 metrov. Malo se tam oddahnemo, odložimo težke nahrbtnike ter zavijemo v skalovje. Med nami je komaj osemletni Marjan, daleč najmlajši hribolazec, ki pa prav nič ne okleva in se junaško loti plezanja. Nič ga ne plaši vrtoglava višina, nič ne zaostaja za odraslimi, izkušeni planinci in le tu in tam, če ne seže do kakega klina mu pomaga Janezova roka. Kljub močnemu „protiprometu“ razmeroma hitro napredujemo po grebenu, z malega na dokončni vrh. Ta je večinoma

nacistično strahovladi 20. 10. 1944 zaplapolala slovenska zastava ter oznanjala zarjo svobode zatiranemu narodu. Čez dobre pol ure smo

Letalska prireditve „Air '84“

V času od 31. avgusta do 2. septembra bo na območju Celovca velika mednarodna letalska prireditve „Air '84“, v okviru katere bo sodelovalo okrog 50 letal. Posebnost te letalske prireditve bo vsekakor najhitrejše potniško letalo Concorde, ki bo 1. septembra prvič pristalo na celovškem letališču. Prav tako bo prvič v Avstriji predstavljeno sovjetsko letalo starejšega tipa — Polikarpov. Med nadaljnimi viški so italijanska eskadrilja Freccie tricolori in Karo-As skupina Avstrijske zvezne vojske, ki bosta pokazali, kaj vse zmorejo letala v zraku. Predstavili pa bodo tudi letala veterane. Organizatorji te „Air '84“ menijo, da se bo tega spektakla udeležilo 100.000 gledalcev.

Mladinski dom Slovenskega šolskega društva

(MIKSCHALLEE 4, 9020 CELOVEC)

- sprejema dijake Zvezne gimnazije za Slovence, vseh splošno-izobraževalnih in poklicnoizobraževalnih srednjih in višjih šol, študente ter vajence
- Dom je sodobno urejen. Dvo- in triposteljne sobe s prho in straniščem ter z mestom za individualno učenje
- Dom stoji v neposredni bližini Zvezne gimnazije za Slovence, tako, da gojencem ni treba prečkati nobene glavne ceste (glej načrt!). Za druge šole obstojajo dobre prometne zveze.
- Vzgojne skupine štejejo med 12 in 18 gojencev. Vsaka skupina ima svojo učilnico in prostor za tiho učenje.
- V vsakem nadstropju je vzgojiteljska soba za oddelčne vzgojitelje
- Gojenci bodo dobivali strokovno pomoč pri učenju. Vzgojitelji so večinoma domačini — absolventi Slovenske gimnazije.
- V šolskem letu 1984/85 bo na razpolago tudi sodobna telovadnica z možnostmi za vse dvoranske športe, ki bo hkrati služila tudi kulturnim in drugim namenom. Možnosti smotrne uporabe prostega časa se bodo s tem še bistveno povečale.
- Klubski prostor.
- Samopostrežna kuhinja.
- Poldnevno bivanje za dijake, ki odhajajo zvečer domov (kosilo, pomoč pri učenju); mesečna znaša šil. 700.—
- Mesečna vzdrževalnina za polno oskrbo znaša šil. 1.800.—
- Za študente znaša najemnina za sobo šil. 1.200.—

Obstoja pa tudi možnost polne oskrbe.

Prijave sprejema

Mladinski dom, Mikschallee 4, 9020 Celovec, tel. (0 42 22) 35 6 51

Gospa Sveta

Minulo soboto je bilo v Gospej Sveti tretje romanje treh dežel. Po budo za ta romanja je dal videmski nadškof ob priložnosti škofovskega posvečenja koroškega škofa dr. Egona Kappelarija. V preteklih letih so se romarji srečali na Višarjah v Italiji in na Brezjah v Sloveniji.

Koroški škof Kappelari je zbrano množico romarjev iz treh dežel pozdravil v treh jezikih — nemškem, italijanskem in slovenskem.

Cerkvenega obreda v gosposvetki cerkvi se je udeležilo ogromno romarjev (80 avtobusov in več sto osebnih avtomobilov), med njimi tudi pet škofov. Slovenijo je zastopal metropolit dr. Alojzij Šuštar, Furlanijo-Julijsko krajino pa stanovski kolega dr. Batista.

JANKO MESSNER

Koliko znamo še slovensko?

Jezikovni pogovori v Radiu Celovec

27

Preberi, prosim, iz tegale komentarja ta dva stavka: „Seštejmo vse te vsote v bogatih in sitih deželah, pa nam zmanjka tal pod nogami. Tako visoke so 'te vsote.'“ — Dobro. Si kaj opazila? — Morda mislite — ponavljanje istega samostalnika? Namesto da bi uporabljal zaimke? — Zaimke ali sploh ničesar. V pričujočem primeru se kar vidi, da pisec svojega komentarja pred natisom sploh ni prebral ali pa le površno. Da ga je prebral skrbno, bi bil moral zapisati, no, boš poskusila ti? — Seštejmo vse te vsote v bogatih in sitih deželah, pa nam zmanjka tal pod nogami, tako visoke so. — Prav si rešila. Vsakdo ve, da misliš na omenjene vsote, torej čemu še več besed. Pravilo za pisanje se glasi: samo toliko besed, da bom bralcu razumljiv! V istem komentarju še eno takšno mesto: „Na splošno pa smemo reči, da so skoraj vsi, ki so denar tako zapravili, to napravili zavestno. In vprašamo se, ali niso imeli boljše priložnosti, da bi 'denar' zapravili...“ — Da, mimo tega, da so priložnosti za zapravljanje zmeraj in povsod samo slabe in je njegovo vprašanje po

boljših priložnostih treba pozevati s kakim drugim glagolom, postavim: porabili, potratili, izdali, gre spet za nečedno ponavljanje samostalnika „denar“. Čista slovensčina bi bila takšna: Na splošno pa smemo reči, da je takšno zapravljanje denarja zavestno. Žalostno je, da ga ne dajo raje v dober namen. — Torej osebni zaimke „ga“ namesto še enkrat „denarja“! — Tako je. Pravilen je tak jezik še zmeraj, le da ni več lep. Pa tu ne gre za kako hiperkorektnost, za cepljenje dlake. Nikakor ne. Pravilo LE TOLIKO BESED, DA SI RAZUMLJIV velja za vse jezike po svetu, ne imenujemo zastoj v latinščini, nemščini in slovensščini te besedne vrste ZA-imek, FÜR-Wort, PRO-nomen, to pomeni FÜR das Hauptwort, NAMESTO samostalnika. Toda preberi še tale stavek iz enega naših tednikov: „V nedeljo pa me je njegova žena 'osupnila' z žalostno vestjo, da ga je nepričakovano doletela smrt.“ — Kaj misliš, kaj je pri tem povedano narobe? — Verjetno 'osupnila' me je? — Tako je. Reče se, da je kdo koga z žalostno vestjo osupil, lahko pa tudi, da je kdo osupnil, ko je to novice slišal. Oba glagola smo že obravnavali v eni izmed prejšnjih oddaj. „Osupniti“ (osupnem, osupnil sem) je neprehoden glagol, ki ne trpi pri sebi kakega predmeta, „osupiti“ (osupim, osupil) pa je prehodan. Iz istega lista, prosim: „Te besede je pesnica izrekla 'ob njeni' 75-letnici v Tinjah.“ — No, kaj misliš?

— Ob 'njeni' 75-letnici — namesto svoji?

— Prav imaš, menda ni treba razlagati na dolgo in široko, da gre v tem primeru samo za eno obletnico, ta je potem obletnica tiste pesnice, torej njena obletnica, če govoriva midva o njej. Če pa govori pesnica ob svoji obletnici, je ta tako rekoč njena last, zato uporabljamo povratno svojilni zaimke svoj! Vsakemu njegovo! Tujega nočemo, svojega pa ne damo. Jaz imam rad svoj materin jezik, ti tudi svojega, skratka vsak svojega. No, in za sklep preberi, prosim, še tole cveko: „Moški pevski zbor... je pod vodstvom 'zaslužnega' profesorja xy zapel celo vrsto lepih domačih pesmi.“ — No, kaj misliš?

— Kaj ne pomeni „zaslužen“ — verdient, na primer zaslužen denar?

— Prav imaš, zaslužen pokoj, zaslužena kazen ipd.

Če pa gre za človeka, ki ima kake zasluge, po nemško „Verdienste“, je to zaslužen mož — zadaj je pri tem polglasnik, pri onem pa navaden e! Torej „unter der Leitung des verdienstvollen Professors“ — mora biti slovensko: Pod vodstvom zaslužnega profesorja. Tako da, in nič drugače. Če boš tako pridno sodelovala, boš torej neki dan tudi ti prav zaslužna, ker si mi pomagala pletati našo ljubo slovensčino. Zahvalim za danes pa srečno.

— Srečno.

Iz suhega fižola, graha in leče kuhamo enolončnice ter tečne in okusne juhe, ki nam še posebej teknejo v hladnih dneh.

Posušene stročnice namočimo čez noč v mrzlo vodo, skuhamo jih naslednji dan v eni ali dveh urah. Fižol in grah moramo namočiti, lečo pa lahko damo kuhat nenamočeno, ker se čas kuhanja tudi po namakanju bistveno ne skrajša. Če smo na tistem s časom, kuhamo suhe stročnice v loncu na pritisk. Fižol in grah sta kuhana že v 25 do 35 minutah. Lonca ne smemo prenapolniti in na vsak način poskrbimo, da je v njem dovolj vode. Na 500 g suhega graha vzamemo dva litra vode. Suhe stročnice zavremo v nepokritem loncu, posnamemo peno in šele nato zapremo lonec s pokrovom. Vedno pristavimo suhe stročnice na štedilnik v loncu z mrzlo vodo in brez soli, ker se v soljeni vodi kuhajo dlje. Kis, s katerim izboljšamo okus leči, prilijemo šele v zadnjem trenutku. K suhim stročnicam se prilijejo vse vrste suhega mesa. Prekajena slanina, krača ali klobase pa seveda niso ravno hrana za shujšanje.

PISAN FIŽOLOV LONEC

Za 4 osebe potrebujemo: po 150 g črnega, rdečega in belega suhega fižola, 500 g prekajene slanine, žličko peteršilja, poper, majaron, baziliko, eno jušno kocko, 300 g globoko zamrznjenega stročjega fižola, sol.

Čez noč namočimo suhi fižol v toliko vode, da je za prst pokrit, in sicer vsako vrsto fižola posebej. Naslednji dan damo kuhat slanino v vodo, v kateri se je namakal beli fižol, dolijemo še toliko vode, da je slanina pokrita. Kuhamo 30 minut, nato pa stresemo v lonec odcejeni namočeni fižol. Če je vode premalo, je dolijemo toliko, da je fižol pokrit. Začinimo s poprom, majaronom, soljo, jušno kocko in sesekljanim peteršiljem. Kuhamo še kako uro in pol. V zadnje pol ure damo v lonec tudi globoko zamrznjen stročji fižol. Po želji še začinimo. (Na osebo: 1200 kalorij.)

PROVANSALSKA LEČA

Za 4 osebe potrebujemo: 400 g prekajene slanine, 500 g suhe leče, 1/2 l rdečega vina, 2 stroka česna, 1 suh feferon, poper, timijan, baziliko, sol, 2 rumenjaka, 2 žlici olja, 3 do 4 žlice kisa.

Slanino kuhamo v približno pol litra vode 45 minut. Oprano, a ne namočeno lečo stresemo k slanini, prilijemo rdeče vino ter začinimo s sesekljanim česnom, poprom, baziliko, timijanom in feferonom. Vse skupaj kuhamo še eno uro. Solimo. Rumenjake razmešamo z oljem in kisom ter vmešamo med lečo, tik preden postavimo enolončnico na mizo. (Na osebo: 1275 kalorij.)

DANSKA GRAHOVA JUHA

Za 4 osebe potrebujemo: 500 g suhega oluščene graha, 750 g svinjske krače (ne prekajene), žlico olja, lovorov list, 8 poprovih zrn, 3 korenčke, 2 pora, 250 g zeleninega gomolja, sol, poper, 100 g prekajene slanine, 2 čebuli.

Grah namočimo čez noč v vodo. Naslednji

Iz suhega zrnja kuhamo enolončnice ter tečne in okusne jedi

dan v veliki kozici popečemo kračo z vseh strani in jo zalijemo z vodo, v kateri se je namakal grah, ter še z enim litrom vode. V loncu damo še lovorov list in poprova zrna. Ko voda zavre, poberemo peno, jo shranimo v skodelico in počasi spel dodajamo juhi. Očistimo korenje, por in zeleno, narežemo in damo polovico zelenjave takoj v juho, drugo polovico prihranimo. Ko se krača kuha eno uro, posnamemo maščobo z juhe in damo v loncu grah. Kuhamo še eno uro. Solimo in popramo, 20 minut preden je jed kuhana, damo v juho še preostalo zelenjavo. Prekajeno slanino drobno narežemo, popečemo v ponvi, dodamo drobno nasekljano čebulo in vse skupaj zarumenimo. Kračo vzamemo iz juhe, odlučimo meso od kosti in ga narežemo na kocke. Meso damo spel v juho, juho potresemo s popečeno slanino in čebulo ter ponudimo. (Na osebo: 1030 kalorij.)

FIŽOL Z REZANCI NA BENEŠKI NAČIN

Za 4 osebe potrebujemo: 250 g suhega fižola, 1 korenček, zeleno, eno čebulo, 40 g sveže slanine, 80 g prekajene slanine, 150 g jajčnih rezancev pa olivno olje in poper v zrnu.

Fižol operemo in čez noč namočimo v mrzli vodi. Nato ga odcedimo in damo kuhat v toliko vode, da sega tri prste čez fižol. V loncu damo kuhat tudi prekajeno slanino, korenje in zeleno, čebulo in svežo slanino. V pokriti posodi kuhamo približno dve uri. Ko je fižol mehak, ga tri četrtine prelačimo skozi cedilo in stresemo nazaj v loncu. Solimo in začinimo po okusu. Ko jed znova zavre, damo v loncu še rezance in kuhamo, dokler niso testenine mehke. Mineštro razdelimo v skodelice, prelijemo z olivnim oljem in popramo.

RIŽ Z LECO

Za 4 osebe potrebujemo: 250 g suhe in namočene leče, 200 g riža, sol, nastrgan sir. Za omako: pol čebule, strok česna, peteršilj, 50 g prekajene slanine, žlico masla, vejico zelene in 3 paradiznike.

Najprej pripravimo preliv, slanino sesekljamo, prav tako čebulo, oboje prepražimo v visoki kozici, da čebula zarumeni. Na leseni deski sesekljamo česen, peteršilj in maslo, vse skupaj damo k čebuli, zraven pa še narezano zeleno. Ko je zelenjava mehka, damo v kozico še narezane paradiznike. Zalijemo z 2,5 litra vode, ko je voda že mlačna, stresemo v kozico še lečo. Ko leča zavre, kuhamo še dve uri na zmernem ognju. Po potrebi med kuho dolivamo vročo vodo. Ko je

leča mehka, damo v kozico še riž in kuhamo 12 do 15 minut. Poskusimo, solimo in ponudimo z nastrganim sirom.

PIKANTNA FIŽOLOVA JUHA

Za 4 osebe potrebujemo: 400 g belega fižola, 600 g suhih rebrc, lovorov list, veliko pločevinko paradiznikov, sol, poper, 2 žlici mleke paprike, poper, 2 sveži zeleni papriki, peteršilj.

Fižol namočimo čez noč v 1,5 litra vode. Naslednji dan kuhamo fižol, meso, lovorov list in paradiznikov sok 1 uro in pol. Po eni uri solimo, popopramo in začinimo s papriko. V loncu damo očiščeno in narezano jušno zelenjavo ter narezano papriko. Pet minut pred koncem kuhanja damo v loncu še razpolovljene paradiznike. Meso narežemo na primerne zalogaje. Tik preden ponudimo, juho še pikantno začinimo in potresemo s sesekljanim peteršiljem.

GRAHOVA JUHA S SLANINO

Za 4 osebe potrebujemo: 500 g suhega graha, sol, 125 g prekajene slanine, 2 čebuli, žlico moke, 2-3 žlice kisa, poper, muškati orešek, za nazevo konica sladkorja, 400 g hrenovk, 3 žlice kisle smetane.

Grah namočimo čez noč v 2 litrih vode. Naslednji dan dolijemo toliko vode, da je grah pokrit, in kuhamo na zmernem ognju v pokritem loncu uro in pol. Solimo in čebulo sesekljamo ter popražimo v ponvi. Vmešamo žlico moke, zalijemo z grahovo juho, začinimo s kisom, soljo, poprom, muškatinim oreškom in sladkorjem. Tako dobljeno omako zamešamo med grah in kuhamo še 10 minut. V juhi segrejemo na kolobarje narezane hrenovke. Nazadnje izboljšamo okus s kisljo smetano.

LEČA S SUHIM MESOM

Za 4 osebe potrebujemo: 250 g leče, 2 čebuli, 15 poprovih zrn, lovorov list, 3 nageljnovi žbice, 1 svinjsko prekajeno kračo, 250 g prekajene slanine, 300 g korenja, 500 g pora, majhen gomolj zelene 750 g krompirja, žličko timijana, žličko majarona, 2 stroka česna, sol, poper, 4 polovice kranjske klobase.

Lečo namočimo že prejšnji večer v 1,5 litra vode. Naslednji dan zavremo liter vode, čebulo, poprova zrna, lovorov list in nageljnovi žbice. V to vodo damo kračo in slanino ter kuhamo 1 uro in pol (v loncu na pritisk pa 30 minut). Medtem očistimo in narežemo zelenjavo, olupimo in narežemo krompir. Odcejeno lečo, zelenjavo, timijan, majaron in česen damo k mesu. Solimo in popramo. Kuhamo še 45 minut, 20 minut pred koncem pa damo v loncu tudi kranjske klobase.

„Ti si pa res že prevelik za igrače ...“

Mnogim odraslim manjka odkritega razumevanja za otroško igro. Otrokov igre ne jemljejo resno, pogosto jo imajo samo za „igračkanje“ ali celo „izgubljanje dragocenega časa“.

Tudi šolar se pogosto želi igrati še več, kot se je igral takrat, ko je bil manjši. Včasih se vrača k nekaterim že pozabljenim igračam, največkrat pa si poišče druge igrače. Izmišlja si vedno nove in nove igre. Potrebe po igri ne čuti nič manj kot v predšolskem obdobju. Pravica do igre in igrače še zdaleč ni samo pravica predšolskih otrok. Zato popolnoma napačno ravna starši, ki šolarja pogosto poskušajo odtrgati od igre z besedami: „Ti si že prevelik za igro!“ Veliko resnice je v besedah, ki jih strokovnjaki z bogatimi izkušnjami nenehno ponavljajo: „Ni zdravega in srečnega otroštva brez igre in igrače.“ Otroštvo pa se ne konča z vstopom v prvi razred.

Izkušnje kažejo, da so otroci, ki so se v zgodnjem otroštvu veliko igrali, ki so imeli svoji starosti ustrezne igrače in bili v igri deležni nevsiljive pomoči odraslih, tudi kot šolarji iznajdljivejši, spretnejši in marljivejši kot otroci, ki so bili lačni igre in igrače. Bodisi da so jih imeli preveč, pa niso vedeli, katere naj vzamejo v roke in kaj naj z njimi počno, bodisi da so živel v svetu odraslih, ki so imeli igro za neumno igračkanje. Ob pravilno izbranih igračah si otrok v predšolskem obdobju bistri razum, razvija različne spretnosti, pridobiva izkušnje, ki mu kasneje le koristijo. Z drugačnimi igrami in igračami pa si šolar zalogo znanj in spoznanj za življenje še povečuje.

V igri se nauči upoštevati pravila, nauči se spoštovati soigralca. Če se hoče igrati z drugimi otroki, jim mora biti dober tovariš. Tako se pravzaprav igraje nauči, kakšen mora biti med ljudmi in z njimi. Igra ga nevsiljivo pripravlja za življenje, v katerem je ne le potrebno upoštevati mnenje drugih, ampak tudi samostojno dajati nove pobude, bogatiti živ-

ljenjski krog tudi s svojimi spoznanji, se dogovarjati, popuščati, dokazovati, se odrekati. V otrokov svet pa igra prinaša tudi veselje in zadovoljstvo, s tem pa mu ga lepša. Pri tem je seveda zelo pomembno, da otrok vedno dobi igrače, s katerimi lahko kaj počne.

Z vstopom v šole se otrokova igra precej spremeni. Zdaj ima manj časa za igro, stopil je v svet dolžnosti, ki zahtevajo od njega načrtno delo: naloge, učne, nove dolžnosti v okviru družine. Ker je otrok v tem obdobju že dalj časa v zaprtem prostoru v šoli, še močneje kot prej čuti potrebo po igri na prostem. Žoga, kolebnice, gumitvist, sankanje, lovilne igre so pri otrocih tega obdobja še posebej cenjene. Otroci prvih razredov osnovne šole, tja do desetega leta starosti, so včasih dobesedno obsedeni od zbiranja raznih predmetov. Te predmete menjavajo, igrajo se trgovino, primerjajo jih s predmeti drugih otrok in neizmerno uživajo v teh zbirateljskih podvigih. V takšnih zbirkah je cela vrsta „dragocenosti“, od različnih kamnov do raznih papirčkov, ki pa mnoge starše spravljajo ob živce. In nič bolj ne prizadene otrok, če odrasli te njihove dragocene zbirke omalovažujejo. V prvih letih šolanja so zelo priljubljene tudi tako imenovane socialne igre. Otroci se zelo radi igrajo trgovino, šolo, železnico, televizijo.

Zelo se navdušujejo za igre z vrstniki, radi bi igrali kak instrument, priljubljene so igre, v katerih so eni nastopajoči, drugi pa gledalci. V obdobju med enajstim in trinajstim letom, ko otrok doživlja dobro bujnega telesnega in duševnega razvoja pa mnogih notranjih nasprotij, se pojavlja velika potreba po prijateljstvu, po skupno načrtovani igri v skupini. Kaže se težnja, da bi naredili kaj dobrega in

vsestransko uporabnega. Zelo radi konstruirajo razne predmete, ki imajo uporabno vrednost. Pri teh svojih konstrukcijah - raznih zvoncih, vremenskih hišicah, igračah za mlajše brate ali sestre - uporabljajo znanje, ki si ga pridobijo v šoli, hkrati pa ga tudi poglobljajo. Tudi gledališke predstave so še vedno zelo priljubljene. Zanje si sami izdelujejo kostume, sceno, razne pripomočke.

Najbolje pa se počutijo v naravi. Poleg želje, da bi bili čimveč zunaj, da bi lahko brez konca in kraja nabijali žogo, plezali po drevmu, drveli s kolesi, smučmi in sankami, radi berejo, radi gredo v kino, od televizije pa jih je dostikrat sploh težko odtrgati. Ob vsem tem pa se tudi trinajstniki, in celo kako leto starejši otroci radi vračajo v svet igre, ki je že skoraj obledel spomin. Na dan privlečejo punčke in medvedke, polomljene avtomobilčke in aviončke, pridružijo se mlajšim otrokom in jim „pomagajo“ pri igri. Na žalost so velikokrat deležni celo posmeha svojih vrstnikov, čeprav jim zatrjujejo, da se igrajo samo zaradi „ta malih“. Še bolj prepričljivi morajo biti do odraslih, ki jim pogosto očitajo, da so slabši kot otroci. In tako se začne odpirati še en svet nerazumevanja, svet, v katerem otroci zaman iščejo svoje mesto. Če se igrajo, slišijo od odraslih, da so zdaj vendar že preveliki za to. Če nekoliko odločneje izrazijo kakšno svoje stališče, če hočejo dokazati kakšen svoj prav, jih odrasli odslavimo s tako pogosto uporabljenimi besedami, da so „še otroci in naj si ne domišljajo, da se lahko obnašajo kot odrasli“.

Na srečo večina otrok nekako le prikrimari iz zmede valov, ki butajo vanje. Na srečo večina majhnih otrok najde velike radosti tudi v igri in večina velikih otrok si ne da kar tako vzeti vsaj majhno pravico do igre, pa čeprav pogosto poslušajo: „Ti si za igrače res že prevelik ...“

Katarina Lavš

FIŽOLOV LONEC ZA DVA

Za 2 osebi potrebujemo: 200 g suhega belega fižola, 1/2 l mesne juhe iz kocke, sol, poper, lovorov list, 1 čebulo, 200 g svinjske vratine, 3 žlice olja, 1/4 juhe iz kocke, rožmarin, limijan, strok česna, majhno lubo paradiznikove mezge, sol, poper, 100 g prekajene slanine, peteršilj, 3 žlice droblin, žlica masla ali margarine.

Fižol namočimo čez noč v mrzlo vodo, naslednji dan vodo odlijemo, fižol pa damo v vrelo juho. Solimo, popramo, dodamo lovorov list in sesekljano čebulo. Kuhamo 60 minut. Meso medtem narežemo na kocke, segrejemo olje v kozici in popečemo meso z vseh strani. Zalijemo z juho, začinimo z rožmarinom, limijanom in česnom ter vmešamo paradiznikovo mezgo. Solimo in popramo. Ko zavre, damo zraven še cel kos slanine. Kuhamo 1 uro. Nato zmešamo fižol in meso v omaki. Peteršilj sesekljamo in zamešamo med jed. Kuhamo še 1 uro. Nato damo fižolovo jed v ognju varno posodo, ne sme biti prekrita z omako. Potresemo z droblinicami in s kosi masla ter pečemo v ogreti pečici pri 250 stopinjah, da se naredi hrustljava skorja.

Sožitje

Prazaprav zanimivo: pred vrati v dvigalo, na primer, je večina izmed nas takojci pripravljena prepuščati prednost pri vstopu sopotnikom v višja ali nižja nadstropja. S prijaznostjo včasih tako pretiravamo, da se spremeni v zapravljanje časa na temo, kdo bo vstopil zadnji. Ko pa sedemo za avtomobilski volan, vljudnost največkrat v hipu izhlapi. Da ni res, pravi!

Vzemite si kdaj minuto ali dve časa, pa si ogledite voznice in voznike v mestni prometni konici. Zazrite se vanje na kakšnem kraju, kjer se zlivata enakopravni koloni v eno, ali pa tam, kjer se je treba na hitro razporediti v zavijalne pasove. Pa boste videli: za vsak centimeter asfalta jim gre! Ne popustijo, pa pika! Če si je kateri izmed njih - in takšnih je veliko v vsaki naši avtomobilski koloni - vtepel glavo, da ima prednost, je ne bo izpuščil izpod koles niti za las. Celu za ceno opraskane plačevine ne!

Takšna je pač naša prometna kultura in prav na hitro se ne da nič narediti. Seveda bi se lahko zgledovali po voznikih iz velikih evropskih mest, kjer bi se promet sožitja med udeleženci prometa spremenil v neprediren zamašek, ampak takšno zgledovanje gre počasi, še posebej če so ljudje trmasti.

In tako že zlepa ne bomo dočakali, da bi bilo med nami kaj več takšnih, ki bi čisto nežno odmaknili nogo s pedala za plin, da bi se lahko „vrinili“ kdo iz stranske ulice, ki bi za hipec pozneje speljali, da bi tisti ob boku lahko dovolj daleč pred križiščem zamenjal vojni pas, ki bi zavril vozilo le za toliko, da bi voznik iz nasprotni smeri lahko zapeljal levo in ne bi več oviral drugih za seboj, ki bi se znali vljudno in na hitro kar z očmi dogovoriti s pešcem, kateri bo prvi krenil čez zebzasti prehod, ki bi se prijazno umaknil na skrajni desni rob vozičca, če so se že odločili, da bodo vozili počasneje od drugih, ki bi bili pripravljene za hipec potrpeti, če je voznik pred njimi ustavil le za toliko, da bo sopotnik izstopil. In tako dalje. Hočem reči le to, da je čisto malo prijaznega sožitja na cestah dostikrat vredno več kot vsi strogi predpisi skupaj.

TORTA Z LECO

Za 2 do 3 osebe potrebujemo: globoko zamrznjeno listnato testo, 2 čebuli, 200 g prekajene slanine, žličko masla ali margarine, 400 g kuhane suhe leče, 1 jajce, 1/4 l kisle smetane, sol, poper, majaron, 2 paradiznika.

Pečico segrejemo na 200 do 220 stopinj. Z od-tajanim listnatim testom obložimo okrogel model s premerom 22 cm. Testo naj obdaja tudi rob modela, 3 do 4 cm visoko. Čebulo olupimo in sesekljamo, narežemo tudi slanino. V kozici razpustimo maslo ter popražimo slanino in čebulo. Lečo zmešamo z jajcem in kisljo smetano. Solimo, popramo ter začinimo z majaronom. Porazdelimo lečo na testo, na vrh pa potresemo slanino in čebulo. Paradiznik narežemo na rezine in z njimi obložimo torto. Solimo, popramo, potresemo z majaronom. Pečemo 12 do 15 minut.

VAMPI S FIŽOLOM

Za 4 osebe potrebujemo: 1500 g telečjih vampov, 2 pločevinki belega fižola, pol kozarca olja, rezino slanine, pol čebule, 1 korenček, 2 vejici zelene, žlico paradiznikove mezge, žlico masla, nastrgan parmezan.

Vampe očistimo in skuhamo v soljeni vodi. Nato jih narežemo na tanke rezance. Na olju popečemo narezano slanino, sesekljano čebulo ter narezan korenček in zeleno. Nato damo v kozico narezane vampe, premešamo, zalijemo z zajemalko juhe, vmešamo paradiznikovo mezgo, solimo, popramo in kuhamo na zmernem ognju 3 ure. Če je treba, še zalijemo z juho. Če kuhamo v loncu na pritisk, zadostuje ena ura. Ko so vampi gotovi, vmešamo odcejen in oplaknjen beli fižol. Premešamo, pregrejemo, potresemo s parmezanom in ponudimo.

ŠPAGETI S FIŽOLOM

Za 4 osebe potrebujemo: 400 g špagetov, 2 pločevinki kuhanega rjavega fižola, kozarec olivnega olja, strok česna, 1 limono, sol, poper, juha iz kocke, peteršilj, baziliko.

Fižol odcedimo in oplaknemo pod mrzlo vodo. V električni mešalnici damo olivno olje, fižol, česen, kozarec juhe, sol, poper in limonin sok. Mešamo, da dobimo tekočo omako. S to omako prelijemo kuhane špagete, potresemo jih še s sesekljanim peteršiljem in baziliko.

DR. TONE JELEN

Po evropskem jugozapadu

Murcia leži sredi „Vege“, rodovitne ravnine med hribovjem Sierre de Carrascoy in Sierre de la Pila. V sončnem siju se zdi, da gledaš velikansko pestro sliko, zaokvirjeno s kamenosvetlimi plastičnimi okvirom. Povsod že vse v zelenju, cvetju. Med nasadi in vrtovi namakalne naprave, ki dovajajo vodo z reke Rio Seguro, ki daje polju življenje, ob hudih urah pa zna povzročati tudi mnogo škode. Mesto Murcia samo je mavrijska ustanovitve. Imenovali so jo Medina Mursija. V 13. stoletju je bila prestolnica kraljevine. Med špansko nasledstveno vojno je stala na strani francoskega kralja in proti Avstrijcem. Pred zasedbo po Avstrijcih je mesto rešila reka Rio Segura, s katere pomočjo so preplavili vso okolico, tako da se je morala avstrijska vojska umakniti.

Kakor povsod, je seveda tudi tukaj katedrala središče mesta. Velika gotična stavba daje toliko prostora, da se vrstijo ob straneh številne kapelice, pred glavnim oltarjem so vrste klopi za vernike, ostali del pa služi sprehodu turistov in domačinov. Ker smo bili tam začetkom maja, je bila katedrala, Mariji posvečena, okinčana in polna cvetja. Marijina slika v glavnem oltarju je dobesečno plavalavala v samih temnordečih nageljnih. Praktičnost Špancev se nam je pokazala tudi v tej cerkvi. Pred vsako kapelico je po več puščic za različne darove. Pred vsako pa je tudi posebna puščica. Če v to vržes pet pezet, se posvetijo male električne svečke za eno minuto. Tako ni treba zažigati sveč, ki smrdijo in se kadijo.

Ob katedrali seveda mora stati tudi stari grad, ob njem mali park z drevoredom pomarančnih dreves. Mesto naokrog smo si mogli ogledati le peš, kajti ulice v središču in okrog našega hotela so tako ozke, da se omnibus ne more preriti skozi. Kar čudili smo se šoferju Hanziju, da ni vzel s seboj kake hiše ali pa vsaj manjšega spomina z mursijskih fasad.

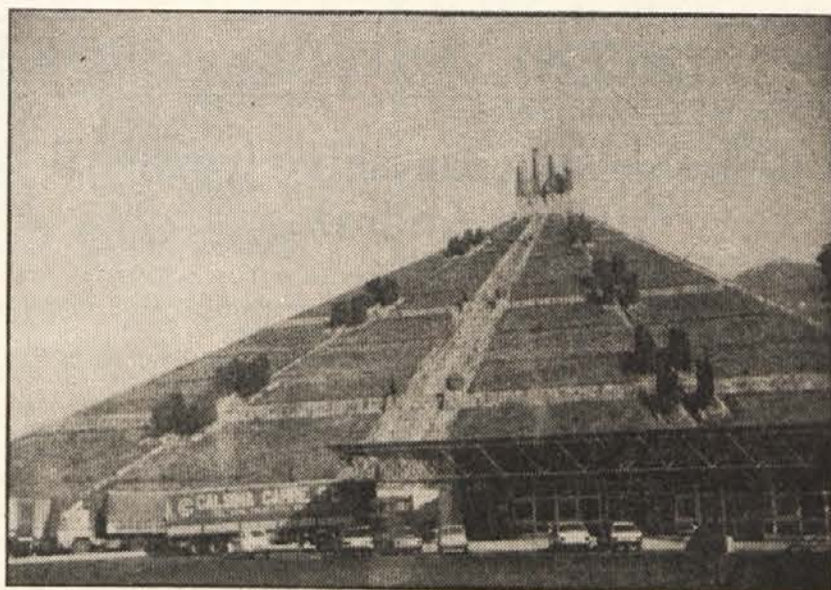
Fasade so lepe in moderne, največ je menda trgovin s pohištvo, čeprav v bližini gozdov nikjer ni videti.

Pri mestu Elche smo prečkali največje nasade palm v Evropi. Več kilometrov daleč spremlja cesto, da bi človek kar mislil, da se vozi po Afriki. Pri mestu Alicante se razprostirajo velike pomarančne plantaže. Ob cestah stojijo s pomarančami obložene stojnice, mimo katerih pač nismo mogli, ne da bi se založili in na licu mesta prepričali, kako dobre pomaranče tu rastejo. Mesto Alicante je nastalo že kot grška kolonija in je danes najavnejša ribolovska luka v Španiji. Severno se začne obala „Costa blanca“, ki v zadnjem času vedno bolj stopa v ospredje turistične reklame. Menda zato, ker sta Costa del Sol in Costa Brava že tako prenatrpani, da je treba usmeriti tok tudi še kam drugam.

Proti Valenciji nas vodi pot zopet skozi eno najrodovitnejših pokrajin, podobni Vegi pri Murcia. Tukajšnja se imenuje Huerta, to je vrt. Prav tako prepredena z namakalnimi napravami, ki jih polni voda z reke Rio Turia. Tukaj rastejo razen raznovrstnih zelenjav in pomaranč še bombaž, riž in murve. O oljkah ni treba posebej govoriti, kajti te rastejo po vsej južni Španiji. Valencija je po velikosti na tretjem mestu, je razen poljedelstva ena od večjih industrijskih centrov. Ustanovljena je od Rimljanov, za njo so se že borili Kartazažani, zavzeli so jo Goti, potem Mavri. Znani junak El Cid jo je iztrgal Mavrom, vladal nekaj časa tam kot Valencijski knez, dokler ga Mavri niso zopet pregnali in ustanovili kraljevino Valencijo. Pozneje so jo zavzeli Aragonski kralji in jo združili s Katalanijo. Ker v pokrajini Valenciji govorijo katalanščini podobno narečje, se zavzemajo za to, da bi dosegli podobno avtonomijo, kakršno si je priborila Katalanija. Za časa španske državljanske vojne je bila Valencija dolgo časa sedež vlade ljudske fronte.

Čas nam žal tukaj ni dopuščal, da bi si ogledali kaj več zanimivosti, tudi jih ni mogoče na kratko naštet, preveč jih je. Vendar moram omeniti eno gospodarsko-pravno posebnost, ki jo kot primer direktne demokracije komaj še kje najdemo. Huerta okrog Valencije živi in umre ob vodi Rio Turia. Že od arabskih časov so namakalne naprave življenjsko važne. Združeni kmetje in vrtnarji si urejajo vsa gospodarska in pravna vprašanja sami na takozvanem „Tribunale de las aguas“ — vodnem sodišču, ki se zbere najmanj enkrat na leto. Zbor zaseda vedno pred vrati katedrale. Vabil za to večanje ni treba razpošiljati. V stolpu katedrale visi poseben zvon Miguel-Mihael, katerega glas vsi poznajo. On vabi na zbor. Zborovalci volijo iz svoje sredine vrhovnega sodnika in dva pomočnika. Kar se na tem vodnem sodišču sklene, je brezpogojno zakonita obveznost za vsakogar, ki se poslužuje vode iz namakalnih naprav. Kdor se ne pokori, ga kaznujejo s tem, da mu odvzamejo pravico do koriščenja vode in je tako obsojen na gospodarsko propast. Nekoliko nas to spominja na nekdanja slovenska ljudska sodišča, vinogorska večja vinogradnikov in viničarjev.

Ob obali „Costa Brava“, že dodobra vso zagrajeno in zabetonirano, kjer imajo mnogi petični Nemci svoje s „črnim denarjem“ zgrajene vile, se bližamo arceloni, za Madridom največje mesto v Španiji, glavnem mestu sedaj avtonomne pokrajine Katalanije. Nekoč je bila Katalanija mogočna kraljevina in se je razširila daleč tja v južno Francijo. Njena luka je bila največja v celem Sredozemlju. Staro mesto, za katero so se že bile bitke med Rimljani in Kartazažani, je stalo na nizkem griču, kjer se dvigata danes katedrala in stari grad, kjer so vladali katalonski knezi. Okrog tega središča je zrasla proti koncu prejšnjega stoletja nova Barcelona „Eixempl“, grajena po načrtih arhitekta Cerda, s pravokotnimi

Spomenik padlim republikanskim borcem proti Francu

cestami in bulevarji in že s podzemeljsko železnico. Seveda smo jo takaj preizkusili in tudi ugotovili, da je bila Barcelona že pred mnogimi leti tako moderna kakor je Dunaj danes s svojo novo „U“. Za primer pa lahko še navedemo, da Barcelona gradi že nad sto let cerkev „Svete družine“, — Familia sagrada“, po načrtih glavnega katalonskega arhitekta modernizma Antoni Gaudi, in ki naj bi bila največja sploh.

Dunaj pa gradi tudi že častljivo vrsto let bolnico, ki naj bi bila največja sploh in ki prav tako še ni gotova. Pa naj bo s tem dovolj primerjave. Za Barcelono vsekakor velja, da je eno najlepših mest, kar smo jih videli, polno posebnosti, lepote in tudi protislovij. Razprostrta med morjem, hribom Montjuihom, parkom Citadele in razglednim hribom Tibidabom, je združila staro zgodovinsko city z novim, strogo po zarisnem načrtu grajenim novim delom, ki ga prečkajo velike prometne ceste, najvažnejše „Diagonal“ in „Parallel“. Vrsta s krasnimi stavbami obkroženih trgov očaruje obiskovalca. Iz gotske četrti, kjer stoje same v gotskem slogu grajene stavbe, prideš po glavnem bulevarju centru, takoimenovani „Rambli“, najlepšem drevoredu platan, na trg „Placa de la Paz“, trg

miru, kjer stoji ob obali velikanski, 60 metrov visok Kolumbov spomenik. Na stebru, na katerega se lahko vzpneš z dvigalom, stoji kip pomorščaka Kolumba. Z iztegnjeno roko kaže na morje. Kip je tako velik, da meri njegov kazalec 60 centimetrov. Pred njim na vodi leži posnetek „Sante Marie“, ene izmed njegovih šestih ladij, s katerimi se je odpravil iskat zapadno Indijo in je našel Ameriko. Kolumb je bil sin toledske družine, ki je zbežala pred špansko inkvizicijo v Genovo, kjer je bil rojen. Postal je mornar in se odločil za svojo poznejšo pot. Po dolgih poskusih in prošnjah za pomoč je to dobil naposled, ko mu jo je portugalski kralj odklonil, od španskih kraljev. Postal je tako slaven, da ga danes slavijo kar tri mesta kot svojega velikega sina. Ko se je vrnil iz Amerike, je pristal z mnogimi darili iz Amerike pri Seville, v ustju reke Guadalquivir in se potem podal v Barcelono k svojemu kralju in kraljici, kjer je bil sprejet z velikimi častmi in bil imenovan za generalnega admirala. Zgodovina ve povedati, da se je peljal iz Seville preko Cordobe in Murcie z oslovsko vprego, ker se mu je preveč mudilo v Barcelono in sta bili obe ladiji, ki sta mu še ostali, tako dodelani, da se jim ni več zaupal.

(Dalje prihodnjič)

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 24. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Instrukcija: latinščina — 10.00 Instrukcija: angleščina — 10.30 Igralka — 11.35 Tom & Jerry — 11.45 Orientacija — 12.15 Alpe-Jadran magazin — 13.00 Poročila — 15.00 Budenbrookovi — 16.00 Erobika za družino — 16.15 Lou Grant — 17.00 Poročila — 17.05 Za predšolske otroke — 17.30 Don Kihot — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 20.15 Primer za dva — 21.15 Modna revija — 21.20 Scene — skeči — šale — 22.20 Šport — 23.20 Poročila.

SOBOTA, 25. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Italijanshina — 9.35 Instrukcija: latinščina — 10.05 Instrukcija: angleščina — 10.35 Buck Rogers — 12.00 Nočni studio — 13.05 Poročila — 15.00 Mali ljudje — enkrat veliki — 16.35 Kremenčkovi — 17.00 Poročila — 17.05 Jolly box — 17.30 Zgodbe z delfinom — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.30 Viški iz mednarodnega cirkuškega sporeda — 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Igre, šale in prominenca pri Joachimu Fuchsbergerju — 22.00 Šport — 23.00 Rock-palast-festival.

NEDELJA, 26. 8.: 11.00 Šport — 12.00 Ura tiska — 15.00 Vražji letalec — 16.25 Secret squirrel — 16.35 Poljubi pfenig — igra — 17.05 Tao tao — 17.35 Helmi — 17.40 Klub seniorjev — 18.30 Srečanje med živaljo in človekom — 19.00 Slike iz Avstrije — Govori dr. Adolf Karlinger — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Italijanska legenda — 21.15 Kottan poizveduje — 22.15 Nočni studio — 23.20 Poročila.

PONEDELJEK, 27. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Prosim k miži — 10.00 Instrukcija: angleščina — 10.30 Mali ljudje — enkrat veliki — 12.05 Dokumentacija — 13.05 Poročila — 15.00 Buddenbrookovi — 16.00 Erobika za družino — 16.15 Lou Grant — 17.00 Poročila — 17.05 Za predšolske otroke — 17.30 Kremenčkovi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Ljudje in živali — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.08 „V kavarni“ — 21.15 Ceste San Francisca — 22.05 HFK predstavlja: nepoznana riviera — 22.50 Poročila.

TOREK, 28. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 10.00 Instrukcija: angleščina — 10.30 HFK predstavlja: nepo-

znana riviera — 11.20 Šport — 12.15 Za domovino umreti — 0.05 Poročila.

SREDA, 29. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Oddaja z miško — 9.30 Instrukcija: latinščina — 9.45 Film za preprečevanje nesreč — 10.00 Instrukcija: angleščina — 10.30 Argumenti — 12.00 Tom & Jerry — 12.20 Afriške živali premagujejo sušo — 13.05 Poročila — 15.00 Buddenbrookovi — 16.00 Erobika za družino — 16.15 Lou Grant — 17.00 Poročila — 17.05 Novi prijatelj — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pisarna, pisarna — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes z južnokoroškimi novostmi — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zakonska postelj na poskušnjo — 22.00 Lovilec podgan — 23.20 Poročila.

ČETRTEK, 30. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Instrukcija: angleščina — 10.15 Italijanshina — 10.30 Sad tropskega drevesa — 12.15 Klub seniorjev — 13.05 Poročila — 15.00 Stara devica — 21.45 Albanija — Od Skanderbega do Enver Hodže — 22.30 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 24. 8.: 17.35 Kompas — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Vesoljska ladja Enterprise — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Viktor Kaplan: življenjsko delo avstrijskega iznajditelja — 21.15 Čas v sliki — Politika v petek — 22.20 Sam Whisey — 23.50 Poročila.

SOBOTA, 25. 8.: 15.00 Politika v petek — 15.45 Dva krat sedem — 16.15 Dokumentacija — 17.15 Proti vetru — 18.00 Tjedenski pregled — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 V božjih rokah — 22.10 Poročila — 22.15 Pater dr. Berthold Mayr odgovarja — 22.20 Moj veliki prijatelj Shane — 0.15 Poročila.

NEDELJA, 26. 8.: 9.00 Zgradbe za boga — 9.45 Ludwig van Beethoven — simfonija št. 9 — 14.45 Športni popoldan — 17.00 Anekdote po notah — 17.45 Rockline — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Avstrijski lovski muzeji — 20.15 Grk Matsukas — 22.00 Poročila in šport — 22.25 Bogastvo in siromaščina — 23.10 Svet sanj — 23.55 Poročila.

PONEDELJEK, 27. 8.: 17.30 Vodne poti v prostost — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Vesoljska ladja Enterprise — 19.30 Čas v

sliki — 20.15 Vražji načrt — 21.08 „V kavarni“ — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Šiling — 22.05 Balada o Gregoriju Cortezu — 23.45 Poročila.

TOREK, 28. 8.: 17.30 Orientacija — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Vse o Enterprise — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dallas — 21.00 Ptice selivke — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Klub 2 in poročila.

SREDA, 29. 8.: 17.30 Dežela in ljudje — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Waltoni — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Nepozabni Chaplin — 21.08 Nova v kinu — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Kulturni žurnal — 22.30 Svet sanj — 23.25 Pour Elise — orgle barbarstva — 23.40 Poročila.

ČETRTEK, 30. 8.: 17.30 Stran od klišejev: Mož in žena v družini in poklicu — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Waltoni — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kviz v rdečo-belo-rdečem — 21.08 „Slamnatii vdovec“ — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Klub 2 in poročila.

LJUBLJANA

PETEK, 24. 8.: 18.05 Poročila — 18.10 Rock portret: „Leb i sol“ — 18.40 Trnov grad, madžarska otroška nadaljevanka — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Madrost telesa; angleška dokumentarna serija — 20.55 Ne prezrite — 21.10 Proti vetru — Divje gosi, avstralska nadaljevanka — 22.00 Dnevnik — 22.15 Gorenčev vrag, TV nadaljevanka.

SOBOTA, 25. 8.: 15.45 Poročila — 15.50 Ciciban, dober dan: Mali ribiči — 16.05 Butalci, lutkovna nadaljevanka — 16.35 Zgodbe iz Nepričave, otroška serija — 17.05 Madrost telesa, angleška dokumentarna serija — 17.55 Ženska za pultom, češkoslavska nadaljevanka — 18.45 Čudeži narave, kanadska poljudnoznanstvena serija — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Dogodivščine pametnejšega brata Sherlocka Holmesa, ameriški film — 21.35 Zrcalo tedna — 21.55 Manon Lescaut, opera — 0.20 Poročila.

NEDELJA, 26. 8.: 8.55 Poročila — 9.00 Živ žav, otroška matineja — 9.50 Trnov grad, ponovitev madžarske otroške nadaljevanke — 10.20 Velika mesta, nadaljevanka — 11.45 625, napoved tedenskega sporeda — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila —

15.50 Poročila — 15.55 Alpe-Jadran, informativni magazin — 16.40 TV teka — Zabavnaglasbene oddaje 1960—1964 — 17.45 Zvezda v prahu, ameriški film — 19.20 Cik cak TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Gabriel, nadaljevanka — 20.55 Hodaljublje: Vukovar, reportaža — 21.25 Športni pregled — 21.55 Poročila.

PONEDELJEK, 27. 8.: 17.50—22.25 Teletekst RTV Ljubljana — 18.05 Poročila — 18.10 Zgodbe iz Nepričave, otroška serija — 18.40 Pet minut za rekreacijo — 18.45 Video šala za mlade — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Sofer za eno vožnjo, 2. del sovjetske drame — 21.10 Glasbeni magazin: Nocoj o glasbi in morju — 22.10 Dnevnik.

TOREK, 28. 8.: 17.30—22.45 Teletekst RTV Ljubljana — 17.45 Poročila — 17.50 Jeklenec, otroška serija — 18.10 Kopska srečanja — otroške folklorne skupine, — 18.40 Pisani svet: Morje — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Park Avenija 79, ameriška nadaljevanka — 21.35 Čudeži življenja, švedska dokumentarna oddaja — 22.30 Dnevnik.

SREDA, 29. 8.: 17.55—22.25 Teletekst RTV Ljubljana — 18.10 Poročila — 18.15 Ciciban, dober dan: Morski zakladi — 18.30 Čez Atlantski ocean, potpisna reportaža — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Film ledna: Marnie, ameriški film — 22.10 Dnevnik.

ČETRTEK, 30. 8.: 17.45—22.30 Teletekst RTV Ljubljana — 18.00 Poročila — 18.05 Trabantna oddaja — 19.10 Risanka — 19.24 TV pollo HH 33: Vajvoda, mlad, nadaljevanka — 18.40 Žeteli ste — poglejte, poučnoznanstveno radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Tednik — 21.05 Življenje Verdija, nadaljevanje in konec — 22.15 Dnevnik.

ORF — KOROŠKI RADIO Slovenske oddaje

PETEK, 24. 8.: 14.10 Obzornik — Kar po domače.

SOBOTA, 25. 8.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 26. 8.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 27. 8.: 14.10 Obzornik — Salisti.

TOREK, 28. 8.: 9.30 Domača zabavna glasba — 14.10 Obzornik — Otroška oddaja.

SREDA, 29. 8.: 14.10 Obzornik — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 30. 8.: 14.10 Obzornik — Mladi za mlade.

OBIŠČITE

Werner Bergovo galerijo

V PLIBERKU

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.

Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprechtstr. 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, teleks 422086 sndk a

Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 32 5 50.

Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

- ŠPORTNI VESTNIK - ŠPORTNI VESTNIK -

SAK v gosteh zanesljivo premagal
Št. Andraž

SAK : Št. Andraž 0:3 (0:1)
Št. Andraž, 200, Latzin.
Gole: Velik (24.), Polanšek (48.E)
in Raczynski (60.).

Po nedeljski tekmi proti Velikovecu je morda marsikdo dvomil o dobri pripravljenosti SAK-a. Toda v Št. Andražu so se slovenski nogometaši predstavili v čisto drugi luči in presenetili navijače, tuje gledalce in tudi dvomljivce. Kako to? SAK se je posebno dobro pripravil na to tekmo, da bi takoj popravil „velikovški spodrsrlaj“. Trener Jagodič ocenjuje trenutno situacijo takole: „Ker smo proti Velikovecu doma oddali točko in ker igramo zaporedoma dve tekmi v gosteh, moramo danes na vsak način zmagati tako, da bomo po tekmi v Dobrli vasi imeli na kontu vsaj šest ali celo sedem točk!“ Sakovci so v torek pred tekmo trenirali na Križni gori (Kreuzberg) kondicijo, v sredo so igrali prijateljsko tekmo v Rožku proti tamkajšnji enajsterici in zmagali 5:1 (Jovičević 2, Polanšek 2 in Raczynski), v petek pa so vadili z žogo kompleksne vaje.

Postava je bila malenkostno spreminjena. Desnega branilca je zopet igral Franc Sadjak, ki je v odlični formi in katerega je koroški časopis KTZ popolnoma upravičeno izbral v enajsterico tedna. Miha Kreutz, zadnjič še na Sadjakovem mestu, je v nedeljo igral v sredini in se kaj kmalu navadil „sredinske igre“.

Igrišče v Št. Andražu je bilo zelo lepo, toda majhno. Razvila se je hitra in kvalitetna igra. Po začetnih težavah je SAK počasi in „gvišno“ zagospodaril na igrišču. Sledil je napad za napadom in v 24. minuti je Marjan Velik uspešno zaključil izredno lepo akcijo, ko je igral „duplo“ z Mladinom Jovičevićem. Slovenski nogometaši so še naprej pritiskali, tudi streljali so, vendar je nasprotni vratar nekajkrat odlično posredoval. Takoj na začetku drugega polčasa, točno v 48. minuti, je sodnik Latzin dosodil SAK-u enajstmetrovko, ker so Velika podrl v kazenskem prostoru. Polanšek je povišal na 2:0 (v 85. minuti pa je drugo enajstmetrovko — po prekršku nad Raczynskem — streljal

neprecizno in golman je branil). Slovenska enajsterica je igrala zares dobro in tako borbeno kot že dolgo ne. Edina slabost je bila v nedoslednosti, ker bi napadalci z večjo koncentracijo lahko slavili še višjo zmago. Končni izid je fiksiral Roman Raczynski z glavo, ki je s tem dal svoj prvi gol za slovensko ekipo v letošnjem prvenstvenem ciklu.

S petimi točkami iz treh tekem in z goldiferenco 6:1 je SAK na drugem mestu. V naslednjem kolu pa se bo pomeril v Dobrli vasi z domačim dobroslovesnim moštvom.

Postava: Naschenweng; Sadjak, Stern, Woschitz, Lampichler; Velik (Zablatnik), Kreutz (Wieser), Polanšek, Raczynski; Jovičević, Ratajec.

Moštvo pod 23 je prvič izgubilo. V prvem kolu so premagali v Borovljah Borovlje 4:2, drugič Velikovec pravtako 4:2, tokrat pa so z istim rezultatom podlegli. Boljši so bili v igri, a izpustili so najlepše golšanse. V protinapadih so dobili preprečljive gole. Po tretjem igralnem dnevu so zbrali štiri točke in se nahajajo v zgornji tretjini lestvice. Letos je moštvo pod 23 precej močno in se bo najbrž potegovalo za zelo visoko uvrstitev.

Šmihel zmagal v prvem slovenskem derbiju

Šmihel : Sele 2:0 (2:0)
Šmihel, 400, Trinker.
Gole: Buchwald (5. in 44.).

Prvi slovenski derbi je mimo. Šmihel je sicer zmagal, vendar tako enostavno kot to pove rezultat ni bilo. V polju sta si nasprotnika bila enakovredna. Odločilne so bile prve in zadnje minute v prvem polčasu, ko je isti igralec, Buchwald, dvakrat zaresel mrežo: Prvič po hudi napaki selskega vratarja, drugič po napaki obrambe, a lepi podaji Kristofa v kazenski prostor. Selani tokrat niso bili dobro razpoloženi. Obramba je žal dvakrat odpovedala, napad pa je bil popolnoma neučinkovit. Edino le sredina je zadovoljila pod režijo Nan-

tija Olipa. Resda so domačini osvojili obe točki, toda v igri sami gledalci nikakor niso navdušili. Medtem ko se je v prvem polčasu razvil vsaj deloma dopadljiv nogomet, sta po odmoru obe moštvi slabo zaigrali in nadyse razočarali. Po odigranem tretjem kolu so Šmihelčani peti (4 točke in 6:3), Selani pa deveti (3 točke in 6:5).

Šmihel: Guetz; Andrej, Šuler, Lopinsky, K. Perchtold; W. Perchtold, Mack (Verhnjak), Vauče; Kristof, Blažej, Buchwald.
Sele: Užnik; Jakopič, Vrhovec, A. Doujak, Čertov, Travnik, F. Doujak (Fera), Olip, Oražec, Hobel, Hribernik.

11. MLADINSKE IGRE
ALPE-JADRAN

Letos se bodo 21. in 22. septembra v Celovcu odvijale „11. mladinske igre Alpe-Jadran“, na katerih bo sodelovalo 300 športnikov iz Koroške, Furlanije-Juljske krajine in Slovenije. Prvič so bile te igre leta 1974 v Vidmu, od takrat naprej so vsako leto meseca septembra izmenoma v zgoraj omenjenih deželah.

Letos se bodo športniki pomerili kar v sedmih športnih disciplinah in sicer v atletiki, košarki, rokometu, streljanju, tenisu, sabljanju in namiznem tenisu.

Na letošnjem mladinskem športnem srečanju bo koroška vlada izdala spominsko brošuro ob desetletnici iger. Vsebovala bo vtise, slike in tehnične podatke, ki ne pripomorejo le k spoznavanju krajevnih športnih stvarnosti, temveč razgrinjajo potrebo po meddeželnem sodelovanju, ki ga velevajo skupni interesi in skupne tradicije članic skupnosti „Alpe-Jadran“. Naj še zapišemo, da bodo letos 1. in 2. septembra v Gradcu prvič razširjene mladinske športne igre treh dežel, ki jih bodo obnovili vsaki dve leti.

Reichenau : Kotmara vas 2:2 (0:1)

Ternjak je Kotmirčane spravil dvakrat v vodstvo, domačini pa so z znanjem in s potrebno srečo obakrat izenačili. Kotmirčani so deseti in zaenkrat za Bilčovsom.

Skupina D

Sinča vas : Globasnica 4:3 (1:1)

Sinča vas je imela po zanimivi in napeti borbi več sreče in je zmagala. Sedem golov je padlo v tej tekmi, za Globašane pa je Wölbl kar trikrat zadel v črno. Pa še to: V tekmi iz prvega kola med Rudo in Globasnico, ki se je končala 1:1, je prišlo do kazenske verifikacije, ker Globašana Beliša baje niso pravočasno javili pri koroški nogometni zvezi. Pravilen rezultat je torej 3:0 za Rudo!

Žitara vas : Šmarjeta 1:1 (0:0)

Tudi v drugi tekmi domačinom na lastnem igrišču ni in ni hotela uspeti zmagati. Po treh odigranih kolih je Žitara vas sicer še neporažena in tretja na lestvici, toda že z dvema točkama zaostanka za vodečo Rudo (doma 1:0 proti Frantschach-u). Gol za Žitara vas je dal Habernig.

Grebinj : Železna Kapla 0:2 (0:1)

Presenetljiva zmaga Kapelčanov. Kaže, da so v gosteh bolj samozavestni in nevarni, ker jim odgovarja igra na proinapad. Grebinj šteje po navadi med najbolj močne ekipe na domačih tleh, zato sta ti dve točki še toliko bolj tehtni. Gole sta dala Kucher in Kogelnik. Kapla zaseda šesto mesto. Prihodnjo soboto igra Železna Kapla — kot Bilčovs v svojem razredu — proti vodečemu na lestvici, Rudi!

Klopinsko jez. : Št. Štefan 4:1 (2:1)

Pričakovana in zaslužena zmaga. Klopinsko jezero je v dobri formi in je zares kandidat za prvo mesto oz. za osvojitve titule. Legionar Novak iz Slovenije je zadel — kot na prejšnjih tekmah — spet v polno. Za dva gola je poskrbel Mischitz, za četrtega in zadnjega pa Eberhardt.

V soboto gre proti Grebinju in po kalkulaciji, da so Kapelčani premagali Grebinj, Klopinsko jezero pa Kaplo, bi vse drugo kot osvojitve nadaljnjih dveh točk bila pravzaprav senzacija.

IZIDI 3. KOLA

Weitensfeld : Dobrla vas	1:0
Liebenfels : St. Leonhard	1:4
Šmihel : Sele	2:0
Annabichl : Zrelec	3:1
Velikovec : KAC	4:1
Borovlje : Volšperk	1:7
Št. Andraž : SAK	0:3

VZHODNA PODLIGA

1. Velikovec	3 2 1 0	8:3	5
2. SAK	3 2 1 0	6:1	5
3. Annabichl	3 2 1 0	6:2	5
4. Weitensfeld	3 2 1 0	6:3	5
5. Šmihel	3 2 0 1	6:3	4
6. Zrelec	3 2 0 1	4:4	4
7. Volšperk	3 1 1 1	8:4	3
8. St. Leonhard	3 1 1 1	8:7	3
9. Sele	3 1 1 1	6:5	3
10. Dobrla vas	3 1 1 1	4:4	3
11. KAC	3 0 1 2	3:8	1
12. Borovlje	3 0 1 2	2:10	1
13. Št. Andraž	3 0 0 3	2:8	0
14. Liebenfels	3 0 0 3	3:10	0

PRVI RAZRED

Skupina B

Wernberg : Bistrica ob Dr. 2:0 (0:0)

Bistrica v celem poteku igre ni zabilala niti enega gola. Nasprotnik je bil daleč boljši in tudi zaslužen zmagal. Bistrica je enajsta.

Nötsch : Kostanje 2:2 (2:1)

V sobotni tekmi so si Kostanjčani priborili v gosteh z neodločenim rezultatom dragoceno točko. V skupnem seštevku imajo sedaj tri točke in ranžirajo na šestem mestu, torej pred Bistrico. Za gole Kostanjčanov sta poskrbela Gröblacher in Kuchling iz enajstmetrovke.

Skupina C

Bilčovs : Donau 4:2 (2:2)

Bravo Bilčovs! Prva zmaga in to proti moštvi, ki je novinec in ki je lani postavilo nov rekord, ko je zabeležilo največ zaporednih zmag v statistiki avstrijskega nogometa sploh. Bilčovs se je povzpelo od predzadnjega mesta na osmo mesto in se bo ob nadaljnji tako dobri igri še bolj popravil. Gole za domačine: Schellander dve enajstmetrovki, Partl in Hobel Sigi. Zanimiva bo naslednja tekma proti vodečemu Treibach-u.

Do 25. avgusta

sezonska razprodaja
spomladansko - poletne
garderobe in opreme
za taborjenje

do 40%
ceneje
lahko kupite:

- OTROŠKE, ŽENSKE IN MOŠKE PLETENINE
- OTROŠKO, ŽENSKO IN MOŠKO KONFEKCIJO
- MOŠKE MAJICE IN SRAJCE
- ŽENSKE BLUZE IN KOPALKE
- ČEVLJE ZA VSO DRUŽINO
- IZDELKE USNJENE GALANTERIJE
- OPREMO ZA KAMPIRANJE

TRGOVSKA DELOVNA
ORGANIZACIJA
nama
L J U B L J A N A
n. sol. o.

VELEBLAGOVNICA RAVNE NA KOROŠKEM
VELEBLAGOVNICA SLOVENJ GRADEC

Nacionalni park samo v korist prebivalstva

Letos obhaja Triglavski narodni park 60-letnico svojega obstoja. Leta 1924, ko je bil ustanovljen, je znašala njegova površina 85 km², leta 1961 pa so ta park razširili, tako da znaša sedaj njegova površina 200 km².

Zadnja številka Planinskega vestnika, glasila Planinske zveze Slovenije, je bila posvečena 60-letnemu jubileju Triglavskega nacionalnega parka (TNP je to številko tudi financiral).

Ozemlje Triglavskega narodnega parka je razdeljeno na dve območji — na osrednje in robno. Ker gre tu za obsežno ozemlje TNP vlada v osrednjem gorskem območju strožje varstvo, kot v robnem območju, kjer so naselja in sta kmetijstvo in gozdarstvo glavni gospodarski dejavnosti. Popolnoma zmotno je mnenje nekaterih, da je v takšnih nacionalnih parkih prepovedano kultivirati zemljo in sekati les. Dejstvo je, da so prebivalci takšnega nacionalnega parka del tiste narave in da morajo živeti s tem parkom, ki jim je samo v korist in nikakor ne v škodo.

Tudi v Avstriji obstoja nacionalni park imenovan Hohe Tauern. Ustanovljen je bil leta 1981. Borba zanj je trajala deset let. Trenutna velikost tega nacionalnega parka na Koroškem odgovarja Triglavskemu narodnemu parku.

Naloga nacionalnih parkov je ohraniti pokrajino v naravnem stanju, to pomeni, da mora poleg rastlinstva in živalstva biti ohranjena tudi kulturna pokrajina, ki jo je ustvaril človek.

Leta 1971 je bilo sklenjeno, da bo nacionalni park Visoke Ture zajemal območje treh dežel — Koroške, Sol-

nograške in Vzhodne Tirolske. Vendar sta trenutno realizirana samo koroški (ki smo ga zgoraj opisali) in solnograški del. Tirolci se še niso priključili temu načrtu. Ovirja je dolina Dorfertal, kjer je v načrtu izgradnja elektrarne, kar bi seveda nasprotovalo predpisom za ohranitev naravnega okolja. Pogajanja, da bi pritegnili tudi Tirolsko za narodni park, se nadaljujejo. Verjetno bo prišlo do kompromisa med gospodarstveniki in zagovorniki ohranitve naravnega okolja.

Planinci v Sloveniji vabijo vsako leto na DAN PLANINCEV. Lansko leto je bil v dolini Krme, letos pa bo pri Miklavžu (969 m) na Gorjancih, v pogorju, ki loči Slovenijo od Hrvaške. Tokrat je organizator Planinskega društva Novo mesto, ki letos obhaja 70-letnico svojega delovanja. Pokrovitelj bo tovarna zdravil KRKA v Novem mestu.

„Dan planincev“, ki bo v nedeljo 9. septembra 1984 s pričetkom ob 11. uri, predstavlja zbor vseh planincev, ki žive v slovenskem kulturnem prostoru, torej tudi zamejskih planincev. Z vozili vodi pot preko Ljubljane, Novega mesta do vasiče Gaberje, od tam peš do najvišjega vrha Gorjanec, kjer bo srečanje. Slavnostni govornik na letošnjem dnevu planincev bo predsednik Republiške konference SZDL Slovenije Franc Šetine.

Pred kratkim so v Mojstrani ob številni udeležbi planincev in alpinistov ter ljubiteljev gora odprli pla-

ninski muzej oziroma Triglavsko planinsko muzejsko zbirko.

Zelja po takšnem planinskem muzeju je stara že več desetletij. Dolgo časa so razmišljali, kje bi našli primerno mesto zanj. Priložnost se je ponudila z že opuščeni zdraviliškim domom Sonja Markovič v Mojstrani, ki je bil v lasti hotela Triglav. Le-ta pa ga je odstopil planincem in tako so Gorenjci prišli do te prepotrebne planinske ustanove. Stavbo so obnovili in zbrani planinski material razstavili po sobah.

Zbirka prikazuje v prvi sobi, kako so prvi gorniki prvič pristopali na Triglav in v Julijske Alpe, pripoveduje o prvem slovenskem alpinistu Valentinu Staniču, o zgodovini planinskega društva Triglavski prijatelji, ustanovljenega pred 112 leti (upravičeno se sprašujemo, zakaj praznujemo rojstvo slovenskega organiziranega planinstva šele leta 1893 in ne 1872). Nadalje smo v tej sobi soočeni z delom Avstrijsko-nemškega planinskega društva in Avstrijskega turističnega kluba v Julijskih Alpah.

V drugi sobi so eksponati o Slovenskem planinskem društvu ter o Jakobu Aljažu, triglavskem župniku, ki je imel ogromno zaslug za slovensko planinstvo. V tretji sobi pa zbirka prikazuje gorske vodnike in gorsko reševalno službo do I. svetovne vojne. Eksponati poslednje sobe pa prikazujejo dejavnost gorenjskih podružnic Slovenskega planinskega društva. Poleg amaterskih zbiralcev so gradivo za planinski muzej prispevali tudi Gorenjski muzej iz Kranja, Tehnični muzej Železarne, Triglavski narodni park ter razna planinska društva.